

ကျန်းဘောင်ရှင်းတမ်း

မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)

ဒုတိယအကြိမ် ပုံနှိပ်ခြင်းအတွက် စာရေးသူ၏ အမှာ စာ

ဤစာအုပ် ပထမအကြိမ် ထုတ်ဝေစဉ်က (၂၀၀၁) ခုနှစ် ဖြစ်သဖြင့် ယခု ဒုတိယအကြိမ် ရန်အောင်စာပေမှ ထုတ်ဝေသောအခါတွင် (၁၀)နှစ်ပင် ကြာရှိသွားပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ။

ပထမအကြိမ် ထုတ်ဝေစဉ်ကပင် စာရေးသူထံ ချီးမွမ်းစာ၊ ဝေဖန်စာ၊ အကြံပြုစာ၊ မရှင်းသည် များကို မေးသောစာများ ရရှိခဲ့ပါသည်။ ။ ဤစာအုပ်ပါ ဆောင်းပါးစုသည် ရနံ့သစ်မဂ္ဂဇင်းမှ ဖြစ်ရာ စာအုပ် ထွက်ပြီး ၂၀၀၂ ခုနှစ်၊ (၁၀) လပိုင်းလောက်မှ စ၍ ရနံ့သစ်မဂ္ဂဇင်းတွင် ပင် ဆရာစိုးနိုင်(မန္တလေးတက္ကသိုလ်)၏ ဤစာအုပ်နှင့်ပတ်သက်သော “စာရှင်းတဲ့ဆရာ” ဆောင်းပါးရှည်ကြီး လေးလဆက်တိုက် ပါလာခဲ့ပါသည်။ ။ ထိုစဉ်က ဆရာစိုးနိုင်နှင့် စာရေးသူတို့ မသိကျွမ်းသေးပါ။ နောက်မှ ဦးစိန်မောင်ဦး (ရှေးဟောင်းသုတေသန-ငြိမ်း) ကြောင့် ဆရာနှင့် စာရေးသူတို့ ခင်မင်ရင်းနှီးခဲ့ကြရပါသည်။ ။

ယခု ဤစာအုပ်ကို ဒုတိယအကြိမ် ထုတ်ဝေရန် စီစဉ်သောအခါ ဆရာစိုးနိုင်(မန္တလေးတက္ကသိုလ်) ၏ ဆောင်းပါးကို သတိရမိသည်။ ။ ထို့ကြောင့် ဆရာခွင့်ပြုချက်ယူပြီး ဖော်ပြလိုက်ရပါသည်။ ။ ဆရာအားလည်း ကျေးဇူးတင်ပါသည်။ ။ သို့သော် ဆရာဆောင်းပါး နိဂုံးပိုင်းတွင် ပါသော အကြံပြုချက်များ ဖြစ်သည့် အက္ခရာစဉ်အညွှန်း၊ နန်းဓလေ့ဝေါဟာရများ အညွှန်း၊ ခုနှစ်သက္ကရာဇ် ရှေ့နောက် အစီအစဉ်၊ ဓာတ်ပုံ အညွှ

နီးများ မပါဝင်သေးသည့်အတွက် ဆရာကို တောင်းပန်ပါသည်။

သို့သော် ဆရာတိုက်တွန်းချက်အတိုင်း ဒုတိယအကြိမ် ထပ်မံ ရိုက်နှိပ်နိုင်ခဲ့ခြင်းအတွက်မူ (၁၀) နှစ်ကြာသွားသော်လည်း ဆရာကျေနပ်ပါလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည် ခင်ဗျား။

စာရေးသူ၏ အမှာ စာတွင် ထပ်၍ ရှင်းချင်သော အချက်တစ်ချက်မှ ဦးခဲရှင်းတမ်းအကြောင်း ဖြစ်သည်။ ။ ၎င်းရှင်းတမ်းတွင် စာရေးသူက ခဲသုံးခဲဟူ၍ ရေးခဲ့သည်။ နောက်မှ သိရသည် မှာ ဦးခဲတစ်ဦး ထပ်၍ ရှိသေးသည်။ စားတော်ဝန်ဦးခဲပြီးနောက် ဦးပေါ်စော စားတော်ဝန် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ။ သီပေါမင်း လက်ထက်တိုင် ဖြစ်၏။ ရနောင် မောင်မောင်တုတ် အရေးအခင်းဖြစ်ပြီးနောက် ဦးပေါ်စောသည် မြောက် ထားဝယ်ဗိုလ် ခေတ္တဖြစ်လာသည်။ ။ ဦးပေါ်စောနောက်တွင် အခြား ဦးခဲ ဆိုသူတစ်ဦးက မြောက်ထားဝယ် ဗိုလ် ဖြစ်လာ၏။ ဤအကြောင်းများကို ပုဂံဝန်ထောက် ဦးတင်၏ စာအုပ်တွင် ပါသည်။ ။

မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)

အမှာ စကား

မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)က ရန်နံသစ်မဂ္ဂဇင်းမှာ သူရေးသားထည့်သွင်းနေတဲ့ ရှင်းတမ်းဆောင်း ပါးတွေကို စုပေါင်းပြီး “ကုန်းဘောင်ရှင်းတမ်း”ဆိုတဲ့ နာမည်နှင့် စာအုပ်ရိုက်မယ်။ ဒေါ်ဒေါ်... အဲဒီ စာအုပ်မှာ အယ်ဒီတာ ကိုချစ်ဝင်းမောင်က ကုန်းဘောင်မင်းဆက် မင်းသား စာရေးဆရာ တော်ဘုရားကလေးရယ်၊ ရှေးဟောင်း သုတေသနညွှန်မှူး(အငြိမ်းစား) ဦးစိန်မောင်ဦးရယ်၊ မန္တလေးသူ ဒေါ်ဒေါ် ရယ် သုံးယောက် အမှာစာ ရေးတာ ထည့်ချင်သတဲ့ ။ ဒါကြောင့် ဒေါ်ဒေါ်ရေးပေးပါဦးလို့ ကိုသန်းဆွေဆီ က စာမူဖိုင်ကြီးနဲ့ စာရောက်လာပါတယ်။

ထားဝယ် မောင်သန်းဆွေရဲ့ ရှင်းတမ်းဆောင်းပါးတွေ တစ်စုတစ်ပေါင်းတည်း စာအုပ်လုပ်ထား မယ်ဆိုတာ ကောင်းပါတယ်။ ပြီးတော့ ဒီဆောင်းပါးတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ သီပေါမင်းရဲ့ မြေးအရင်းခေါက်ခေါက် တော်ဘုရားလေးက အမှာ စာ ရေးပေးမယ်ဆိုတာလည်း အလွန်ကောင်းတဲ့ အစီအစဉ်ပါ။ ဒီဆောင်းပါးတွေအပေါ်မှာ တော်ဘုရားကလေးတို့လို မကင်းတရားတွေ ရှိကြသူများ ရဲ့ သဘောထားနဲ့ ထင်မြင်ချက်ဟာ ဖတ်ချင့်စဖွယ်ဖြစ်မှာ ပါ။

ရှေးဟောင်းသုတေသနက ဦးစိန်မောင်ဦး ဆိုတာကလည်း ရိုးရိုးအရပ်သား အရာရှိတစ်ဦး မဟုတ်ပါဘူး။ ကျွန်မ သိသလောက် သူ့ဇနီးသည်က မင်းနံစိုးနံမကင်းသူ တစ်ဦးမို့ ဒီပရိသတ်၊ ဒီပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ မဝေးသူ

တစ်ဦးလည်း ဖြစ်တဲ့ ဦးစိန်မောင်ဦး ရေးမယ့် အမှာ ဟာလည်း ဖတ်လို့ ကောင်းမှာ ပါ။ ကိုချစ်ဝင်းမောင်ဟာ အယ်ဒီတာ့လာဘ် ကောင်းကောင်း မြင်တဲ့ လူပေပဲ။ အဲ- ကျွန်မကိုလည်း မန္တလေး သူမို့ ရေးစေချင်သတဲ့ ။ ဒါလည်း မဆိုးဘူးလို့ ပဲ ပြောပါရစေ။

ဘာပြုလို့ လဲဆိုတော့ ကျွန်မ အမေက ပါတော်မူပြီး ငါးနှစ်မှာ မန္တလေးမှာ မွေးတဲ့ မန္တလေးသူ၊ ကျွန်မက ပါတော်မူပြီး နှစ်ပေါင်း ၃၀ တိတိအကြာ မန္တလေးမှာ မွေးတဲ့ မန္တလေးသူပါ။ ကျွန်မ ၁၄-၅ နှစ် အရွယ် အထိ မန္တလေးမှာ မင်းနဲ့စိုးနဲ့က ပျောက်သေးတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်လို့ မန္တလေး ပြာပုံဖြစ်ရတဲ့ အထိ ဆိုပါတော့။ ခု ကိုသန်းဆွေ(ထားဝယ်) ရေးတဲ့ အကြောင်းအရာတွေ အများ စုဟာ ကျွန်မ ငယ်ငယ်တုန်းက လူကြီးတွေပြောနေကြတဲ့ အကြောင်းအရာတွေပါ။ မန္တလေးဟာ ထီးနန်းစိုက်သွားတဲ့ ပဒေသရာဇ် နောက်ဆုံးမြို့တော် ဟုတ်လား။ အဲဒီတော့ ဘုရင်နဲ့ မိဖုရားကို “ကြက်ကလေး ငှက်ကလေး ဖမ်းသလို ဖမ်းသွားကြပေမဲ့” သူတို့ ဆွေတော်မျိုးတော်၊ သားတော်၊ သမီးတော်၊ မြေး တော်၊ မြစ်တော်တွေက ပယ်နုတ်လို့ ကုန်နိုင်တာမှ မဟုတ်ဘဲ။ ဥပမာ- ကျွန်မဆိုရင် အိမ်ရှေ့မင်းသား ကနောင်ကိုယ်တော်ကြီးရဲ့ အဆက်အနွယ် အရင်းခေါက်ခေါက် ထန်းတစ်ပင်မင်းသားရဲ့ မြေးတွေဖြစ်ကြ တဲ့ ထိပ်တင်တိုးတို့ ၊ ထိပ်တင်မျိုးတို့ နဲ့ ကျောင်းနေဖက်၊ ထိပ်တင်မျိုးနဲ့ တစ်ခုံတည်း ထိုင်ခဲ့တာ နှစ်နှစ်၊ သုံးနှစ်ကြာခဲ့တယ်။ ကျွန်မတို့ မိဘတွေက ရိုးရိုးကုန်သည် တွေပါ။ မင်းနဲ့စိုးနဲ့ မသင်းပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အမေတို့ ရင်းနှီးခင်မင်သူတွေထဲမှာ သားတော် ပျဉ်းမနားကိုယ်တော်ကြီးတို့ ဆိုတာမျိုးတွေ ပါတယ်။ ရွှေတိုက်အတွင်းဝန်မင်းဆိုတာ အမေတို့ နဲ့ အိမ်နီးချင်း။ ကျွန်မ အဘိုးအေက တိုင်တားမင်းကြီးရဲ့ ဝင်း မြေကြီးကို ငွေ ၄၀၀၀/- နဲ့ ဝယ်ပြီး မန္တလေးမှာ

ဖွင့်မယ့် ဗုဒ္ဓသာသနနဂ္ဂဟကျောင်း B.T.N High School
ကျောင်းမြေအဖြစ် လှူတယ် စတာမျိုးတွေရှိတော့ မန္တလေးရဲ့
စကားဝိုင်းတွေမှာ ကိုသန်းဆွေ ရေးတဲ့ အကြောင်းအရာတွေက သိပ်ပါ
တာပေါ့။ ဒါကြောင့် သူ ရေးထားတာတွေဟာ အများအားဖြင့် ကျွန်မတို့
ကြားဖူးနားဝတွေချည်းပဲလို့ ပြောပါရစေ။ နို့ပေမဲ့ ကိုသန်းဆွေ လိုက်လံ
စုဆောင်း ရှာဖွေထားတာတွေ ကတော့ ပိုပြီး ဂဃနဏ သေသေချာချာ
ရှိတာကလား။ နောက်လူတွေ မှတ်သားစရာ ကောင်းပါတယ်။ သူ့အချ
က်အလက်တွေကလည်း သေချာမှန်ကန်ပုံရပါတယ်။

ဒါကြောင့် ကိုသန်းဆွေကို ကျေးဇူးတင်ရတယ်။ မန္တလေးသူ မန္တ
လေးသားအနေနဲ့ ဒီစာအုပ်ကို ဖတ်ဖို့ ကောင်းတယ်လို့ လည်း
တိုက်တွန်းချင်တယ်။ ကိုယ်ပိုင်အဖြစ်နဲ့ သိမ်းထားကြဖို့ လည်း ကောင်း
တယ် ထင်ပါတယ်။

လူထုဒေါ်အမာ

မိတ်ဆက်

ဒီစာအုပ်မှာ ဆရာမကြီး လူထုဒေါ်အမာက “အမှာ စကား”၊ ဦးစိန်မောင်ဦးက “မိတ်ဆက် စကား”နဲ့ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)က “စာရေးသူရဲ့ အမှာ ”လို့ ရေးထားကြတယ်။ အင်္ဂလိပ်မှာ Forward, Introduction နဲ့ Preface လို့ သုံးနှုန်းကြတယ်။

မိမိကတော့ “မိတ်ဆက်”လို့ ရေးလိုက်တယ်။

မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)ဟာ စာရေးဆရာတွေလို အမြဲတမ်း ရေးလေ့မရှိခဲ့ဘူး။ ရေးပြန်ရင်လည်း ဘာသာရေးနဲ့ သမိုင်းကို အရေးကျဲတယ်။ ဒီအကြောင်းအရာ နှစ်ရပ်ကို စိတ်ဝင်စားသူလောက်သာ ဖတ်ကြတာ။ ဒါကြောင့် မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)ကို မိတ်ဆက်ပေးတာ ဖြစ်တယ်။

၁၉၉၇ က စပြီး ကုန်းဘောင်မင်းဆက်နဲ့ ပတ်သက်တာတွေ၊ ရှုပ်အောင်ရေးထားတာတွေကို “ကုန်းဘောင်ရှင်းတမ်း” ဆောင်းပါးတွေနဲ့ အထောက်အထား ခိုင်ခိုင်မာမာ ဆက်တိုက်ရေးလာတော့ လူသိများလာတယ်။ အထူးသဖြင့် သမိုင်းအသိုင်းအဝိုင်းမှာ အလေးထားရသူတစ်ယောက် ဖြစ်လာတယ်။ အခုဆိုရင် မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)ထက် “ရှင်းတမ်း မောင်သန်းဆွေ”လို့ တောင် ဖြစ်လာပါ ရော။

အခုရေးနေတဲ့ “မိတ်ဆက်”ဟာ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)ကို အဓိက မိတ်ဆက်ပေးရင်း မိမိ ကိုပါ မိတ်ဆက်သလို ဖြစ်နေတယ်လို့ ရိုး

သားစွာ ဝန်ခံပါရစေ။

မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)နဲ့ လူချင်း မသိကြမီက သူရေးတဲ့ “ထားဝယ်ရောက် ဆင်ဖြူရှင်” ဆောင်းပါး (ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း၊ ဇူလိုင် ၁၉၈၅)ကို ပထမဆုံး ဖတ်ဖူးတယ်။ အရေးရှင်းတယ်၊ စနစ်ကျတယ်၊ အတွေးအခေါ်ကောင်းတယ်၊ မျိုးချစ်စိတ် ရှိတယ်လို့ ခံစားမိရဲ့ ။

နောက် နှစ်အတော်ကြာ (၁၉၉၅ ခုနှစ်မှာ)တော့ သူက ဖုန်းနဲ့ မိမိအိမ်ကို ဆက်သွယ်ပေမဲ့ မိမိရဲ့ အိမ်သားတွေနဲ့ သာ စကားပြောဖြစ်ကြတယ်။ နောက်ပိုင်းဆက်တော့ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)လို့ ပြောပေမဲ့ မမှတ်မိတော့ဘူး။

မိမိရေးနေတဲ့ သမိုင်းဆောင်းပါးတွေကို ဖတ်ရလို့ တွေ့ချင်ပါတယ်၊ အခြားကိစ္စ ဘာမှ မရှိပါဘူး ပြောလို့ သူနဲ့ တွေ့လိုက်တယ်။

မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)နဲ့ စကားစပြောကြတော့ စိတ်ဝင်စားလာကြလို့ သုံးနာရီလောက်တောင် ကြာသွားရဲ့ ။ နောက်တော့ အတော်ရင်းနှီးသွားကြပြီး၊ မကြာခဏ အချိန်ယူ ဆွေးနွေးဖြစ်လာတယ်။

သူနဲ့ ရင်းနှီး လာပြီး ဆွေးနွေးလေ သူဟာ မြန်မာသမိုင်း၊ အထူးသဖြင့် ကုန်းဘောင်ခေတ်ကို အပင်ပန်းခံ စနစ်တကျ သုတေသန လုပ်နေသူဖြစ်တာ သိရလေဖြစ်လာတယ်။ သီပေါမင်းနဲ့ စုဘုရားလတ်တို့ ရဲ့ မြေးတော်အရင်းဖြစ်တဲ့ မိမိက မိမိရဲ့ ဘိုးတော်ဘွားတော်အကြောင်းကို မေးလိုက်ရင် မိမိထက် သိနေတာမို့ အားရလိုက်တာ။

မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)ရဲ့ ကြိုးပမ်းမှုကို ကျေနပ်အားရလို့ မိမိအကြံပြုတဲ့ အတိုင်း ရန်ကုန်ရှိ သူတိုက်ခန်းမှာ ညစာ စားပွဲလုပ်ပြီး၊

အလောင်းမင်းတရား ဦးအောင်ဇေယျကစပြီး သီပေါမင်းတရားအထိ ရေးဆွဲထားတဲ့ အနွယ်တော် မျိုးဆက်ပြဇယား (၁၉၃၉)ကို ပေးအပ်လိုက်တဲ့ အထိ ရင်းနှီးယုံကြည် အားထားမိရဲ့ ။

မိမိရေးတဲ့ သမိုင်းဆောင်းပါးတွေမှာ ပါတဲ့ အချက်နှစ်ချက်ကို မောင်သန်းဆွေ (ထားဝယ်)က ဆွေးနွေး ထောက်ပြဖူးတယ်။

ပထမအချက်က သီပေါမင်းရဲ့ မျိုးရိုးက စုဘုရားလတ်ရဲ့ မျိုးရိုးထက် နိမ့်လို့ စုဘုရားလတ်က သီပေါမင်းကို နိုင်တယ်၊ ကိုင်တယ်လို့ မိမိ ရေးတာဖြစ်တယ်။ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)က သီပေါမင်းရဲ့ မယ်တော်-

လောင်းရှည်မိဖုရားသည် ပုဂံမင်း၊ မင်းတုန်းမင်း၊ အိမ်ရှေ့စံ ကနောင်မင်း၊ စကြာဒေဝီ မိဖုရား ခေါင်ကြီး အလယ်နန်း မိဖုရား ဆင်ဖြူမရှင်၊ မင်းတုန်းမင်း၏ မကွေးမိဖုရား၊ အိမ်ရှေ့မိဖုရား လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်တို့ နှင့် မောင်နှမ တစ်ဝမ်းကွဲ တော်စပ်သည် ။

လောင်းရှည်မိဖုရားကို နန်းရဆောင်ရ မိဖုရားစာရင်းတွင် မပ၍ မင်းတုန်းမင်း၏ မိဖုရားငယ် တစ်ပါးဟု ထင်နေကြသည် ။ အမှန်မှာ မင်းတုန်းမင်း၏ နှမတော် ဝမ်းကွဲများ ဖြစ်သည့် စိန်တုံးမိဖုရား၊ လောင်းရှည်မိဖုရားနှင့် မကွေးမိဖုရားတို့ သည် နန်းရ မိဖုရားကြီး လေးပါးအောက်၊ ဆောင်ရ မိဖုရားကြီး လေးပါးအထက်တွင် ရှိကြသည် ။ လောင်းရှည်မိဖုရားသည် ဒေဝီဘွဲ့ကို အပ်နှင်းခြင်းခံရသူဖြစ်သည် ။ အချို့ ဆောင်ရ မိဖုရားများ ပင် မဟေဘွဲ့သာ အပ်နှင်းခြင်း ခံကြရသည် ။ အဆောင်အရွက် အစီးအနှင်း အပ်နှင်းခြင်း ခံကြရာတွင် “ခမည်းတော် ဘုရားလက်ထက် ကျောက်မော်မြို့စား မိဖုရား၊ ကနောင် မြို့စား မိဖုရားတို့ ကို သနားတော်မူသည့် အဆောင်အရွက်တွင် တိုး၍ လောင်းရှည်မိဖုရားကို သနားတော် မြတ်ခံစေ”ဟု ဖော်ပြထားသည် ။ ကျောက်မော်မြို့စား မိဖု

ရားသည် သာယာဝတီမင်းလက်ထက် တောင်ဆောင်တော် မိဖုရားဖြစ်သည် ။ ကနောင်မြို့စား မိဖုရားသည် မြောက်ဆောင်တော် မိဖုရားဖြစ်သည် ။

["လောင်းရှည်မိဖုရားရှင်းတမ်း"]၊ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)

ရန်နံသစ်မဂ္ဂဇင်း၊ အမှတ် (၅၉) ဇွန်လ ၁၉၉၈]

ဒုတိယအချက်မှာ တိုင်တားမင်းကြီး၏ ပုံကို မိမိက ဖော်ပြရာမှာ မှားယွင်းနေကြောင်း ထားဝယ်ကနေ ဖုန်းဆက်ပြီး တိုင်တားမင်းကြီးပုံကို ပို့ပေးတဲ့ အထိ ဂရုစိုက်သူဖြစ်တယ်။

အနွယ်တော်တွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဘယ်လောက်များ စိတ်ဝင်စားသလဲ၊ စနစ်ကျသလဲဆိုရင် သတင်းစာထဲမှာ အနွယ်တော်တစ်ဦးရဲ့ သာရေးနဲ့ နာရေး၊ အထူးသဖြင့် နာရေးကြော်ငြာပါလာရင် ဖြတ်ပြီး သိမ်းထားလိုက်တယ်။ သူ မသိသေးတဲ့ အနွယ်တော်ဖြစ်ရင် သတင်းစာပါကြော်ငြာလိပ်စာ အတိုင်း လိုက်ရှာတော့မှာ ပဲ။ တွေ့ရင် မေးမြန်း၊ ဆွေးနွေး၊ ရေးမှတ်၊ အသံသွင်း၊ ဓာတ်ပုံရိုက်၊ မှတ်တမ်း တင် ထားတော့တာပဲ ။

တစ်ခါက သူ လိုက်ရှာတဲ့ အနွယ်တော်အိမ်ဟာ မြို့စွန်မြို့ဖျားမှာ ဓနိမိုးကျိုးတိုးကျဲတဲနဲ့ ယိုင်တိုင်တိုင် ဖြစ်နေတဲ့ အတွက် လိုအပ်တဲ့ အကူအညီကို ပေးခဲ့တဲ့ အထိ။

အတွေ့အကြုံ တစ်ရပ်ကတော့ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)က မုဆိုးမ ဖြစ်သွားရှာတဲ့ အနွယ်တော် တစ်ဦးဆီ သွားတဲ့ အခါ အချိန်ကြာလေ့ရှိတယ်။ မကြာခဏလည်း သွားတယ်။

တစ်နေ့မှာ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)ရဲ့ မော်တော်ကား မောင်းသူက မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်) ရဲ့ သမီးများကို ‘ဆရာ သွားသွားနေတဲ့ မု

ဆိုးမ မင်းသမီးအိမ်မှာ အကြာကြီးနေတတ်တယ်။ မုဆိုးမ မင်းသမီးက အရွယ်တင်ပြီး တစ်ယောက်တည်းနေတာ။ ကျွန်တော်ကတော့ ဆရာကို စောင့်ရင်း ကားပေါ်မှာ တစ်ရေးတစ်မော အိပ်ပျော်သွားတတ်ပါတယ်’ လို့ ပြောသတဲ့ ။ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)ရဲ့ သမီးတွေဟာ သူတို့ အဖေရဲ့ သမိုင်းသုတေသနဝါသနာကို သိကြ၊ ကူညီနေကြလို့ ရယ်မောကြရသေးရဲ့ ။

‘တော်တော်(မိမိကိုခေါ်ပုံ)က ဘယ်လိုကြောင့် လက်ဝဲသမား ဖြစ်သွားရတာလဲ၊ ကျွန်တော် သိပ်သိချင်နေပါတယ်”လို့ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)က အလေးအနက်ထား ပြောတော့တာကိုး။

‘ပထမဆုံးအကြောင်းက ကိုယ့်ဘိုးတော် သီပေါမင်းနဲ့ ဘွားတော် စုဘုရားလတ်တို့ ကို အင်္ဂလိပ် နယ်ချဲ့က မတရား နန်းချရုံမက ရတနာဂီရိ (အိန္ဒိယ)ပို့ထားလိုက်တာ၊ သီပေါမင်းဟာ မြန်မာတွေ လွတ်လပ်ပေမဲ့ ဒီနေ့အထိ ရတနာဂီရိ အုတ်ဂူအကျိုးအပွဲထဲမှာ သရဏဂုံ မတင်ရသေးဘဲ အင်္ဂလိပ် နယ်ချဲ့ ပစ်ထားခဲ့တဲ့ အတိုင်း မလွတ်လပ်ဘဲ ရှိနေပါသေးတယ်။ ဒါကတော့ မြေးတော်အနေနဲ့ ခံပြင်းနာကြည်းတာပါ။ ဒီလို ခံစားမှုမျိုး ဘယ်သူမှ မခံစားနိုင်တာကို သိဖို့ နားလည်ဖို့ ကောင်းပါတယ်။’

‘ဒုတိယအကြောင်းက အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ ကျူးကျော် သိမ်းပိုက်မှုကြောင့် မြန်မာ့ဦးသျှောင် သီပေါ မင်းကြား နန်းကျရပြီး မြန်မာ့အစဉ်အဆက် လွတ်လပ်ရေးဆုံးရှုံးခဲ့ရတယ်။ ဒါကတော့ မြန်မာပြည်သူ တစ်ယောက်အနေနဲ့ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ကို ဆန့်ကျင်တာဖြစ်တယ်။’

‘တတိယအကြောင်းက လူလူချင်း အမြတ်ထုတ် ကျွန်ပြုဗိုလ်ကျတဲ့ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့သာ မဟုတ်တော့ဘဲ နယ်ချဲ့ရဲ့ အရင်းခံ အရင်းရှင်စနစ်ရဲ့ အမြင့်ဆုံးဖြစ်တဲ့ ဖက်ဆစ်စနစ်ကို ဆန့်ကျင်တာဖြစ်တယ်။ အဲဒီလို

တိုးတက်တဲ့ အသိအမြင်ကို ရ လာပြီး၊ ဂျပန်ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး လုပ်ရာမှာ လက်ဝဲသမားတွေနဲ့ အများ ဆုံး ထိတွေ့ခဲ့ပြီး တောက်လျှောက် လက်တွဲလာတာ ဖြစ်တယ်။’

‘တော်တော်ကို ပြောရဦးမယ်။ ဟိုတလောက ကျွန်တော်တို့ မိတ်ဆွေ တစ်စု စားသောက်ကြရင်း တော်တော်အကြောင်းကို ပြောဖြစ်ကြပါတယ်။ တစ်ယောက်က တော်တော် အခုလို အင်္ဂလိပ်ကို ပြင်းပြင်း ထန်ထန် ရေးနေတာ သူ့ဘိုးတော်နဲ့ ဘွားတော်ကို နန်းချ ဖမ်းခေါ်သွားလို့ အငြိုး ထားရေးနေတာလို့ ပြောတော့၊ နောက်တစ်ယောက်က အဲဒါ သဘာဝကျတယ်၊ ခင်ဗျား အဘိုးအဘွားကို အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့မဟုတ်ဘဲ မြန်မာအချင်းချင်း အနိုင်ကျင့်ရင်တောင် ခင်ဗျား ခံနိုင်မလားလို့ မေးလိုက်တယ်။’

‘နောက်တစ်ယောက် ပြောတာကတော့ ပိုင်တယ်။ သီပေါမင်းဟာ တော်ဘုရားကလေးအဘိုး ဖြစ်သလို မြန်မာတွေရဲ့ ဘုရင်လည်း ဖြစ်တယ်။ သီပေါမင်းရော စုဘုရားလတ်ပါ ဘာဖြစ်ဖြစ် ကိုယ့်ဘုရင်နဲ့ မိဖုရားကို အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့က နန်းချအနိုင်ကျင့်၊ တစ်နိုင်ငံလုံး သိမ်းယူပြီး ခင်ဗျားတို့ ကျွန်တော်တို့ ကျွန်ုပ်ညာသင်ရတာကို ဆန့်ကျင်ကြလို့ အမျိုးသားနေ့ ဖြစ်လာတာလေ...တဲ့ ’

မိမိက မြန်မာ့သမိုင်း အထူးသဖြင့် အနီးကပ်ဆုံးဖြစ်ကြတဲ့ သီပေါမင်းနဲ့ စုဘုရားလတ်အကြောင်း ရေးတော့ လက်ခံသူတွေများ ပြီး၊ အနည်းစုက လက်မခံချင်ကြ။ လက်ခံသူတွေက သီပေါမင်းနဲ့ စုဘုရားလတ်အကြောင်းကို မြေးတော် တော်ဘုရားလေးကိုယ်တိုင် ရေးတာ တခြား သမိုင်းရေးသူတွေထက် အချက်အလက် ပိုစုံတယ်၊ လူတိုင်း မသိနိုင်တဲ့ အတွင်းရေးတွေ သိရတယ်။ တော်ဘုရားလေးဟာ မြေးတော်ဖြစ်

ပေမဲ့ “မင်းသားနီ” စိတ်ဓာတ်ကြောင့် ဘုရင်ဖြစ်ချင်သူမဟုတ်ဘဲ လူတန်းစားအသိနဲ့ အင်္ဂလိပ်အရင်းရှင် နယ်ချဲ့ အပါအဝင် နယ်ချဲ့မှန်သမျှကို ဆန့်ကျင်သူဖြစ်တယ်။ ဘယ်အထိ ဖြစ်သွား သလဲဆိုရင် သဘောတရားတိုက်ပွဲမှာ “ဆိုရှယ်နယ်ချဲ့”ကို မြန်မာနိုင်ငံထဲက စတိုက်တဲ့ အထဲမှာ ရှေ့တန်းက ပါဝင်ခဲ့တာ “လက်ဝဲမှတ်တမ်း”မှာ ရှိနေတဲ့ အထိပဲလို့ စာရေးကြ ဆွေးနွေးကြရဲ့ ။

လက်မခံသူ အနည်းစုရဲ့ အကြောင်းပြချက်က-

၁။ သီပေါမင်းနဲ့ စုဘုရားလတ်တို့ အသုံးမကျလို့ လွတ်လပ်ရေး ဆုံးရှုံးရတယ်။

၂။ စုဘုရားလတ်က နေရာတကာမှာ ဝင်စွက်ဖက်လို့ လွတ်လပ်ရေး ဆုံးရှုံးရတယ်။

၃။ အင်္ဂလိပ်က ကယ်တင်ပြီး အုပ်ချုပ်တာ မှန်တယ်၊ ကောင်းတယ်။

ဒီအချက် သုံးချက်ရဲ့ အနှစ်သာရကတော့ အင်္ဂလိပ်ကျူးကျော်နယ်ချဲ့တာ မှန်တယ်၊ ကောင်းတယ်ပဲပေါ့။ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ကလည်း ဒီအတိုင်း လုပ်ကြံပြီး သမိုင်းမှာ မှတ်တမ်းတင်ထားတာပဲ။

အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ကို ဆန့်ကျင်တဲ့ ဝန်းသိုဇော်ဘွားကြီးကအစ၊ ဆရာစံအလယ်၊ နောက်ဆုံး မြန်မာ့ လွတ်လပ်ရေးခေါင်းဆောင်များ နဲ့ မြန်မာရဟန်းရှင်လူ ပြည်သူတွေနဲ့ အတူ သွေးမြေကျခဲ့ကြတာ မှားနေပြီ ဖြစ်မသွားဘူးလား။

အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့က မြန်မာကို မတရားကျူးကျော်စစ် သုံးကြိမ် တိုက်ခဲ့တယ်။ ပထမနဲ့ ဒုတိယ စစ်ပွဲမှာ မြန်မာရှုံးရတာကို အဲဒီတုန်းက မြန်မာဘုရင်နဲ့ မိဖုရားတို့ ကို အပြစ်မတင်ကြဘဲ တတိယစစ်ပွဲမှာ မှ သီပေါ

မင်းနဲ့ စုဘုရားလတ်၊ အထူးသဖြင့် စုဘုရားလတ်ကို ဘာကြောင့် အပြစ် ရှာကြံ တင်နေကြပါလိမ့်။

ဟောဒီ အချက်ငါးချက်ကို ဖတ်ပြီး အဖြေရှာယူကြပါ။

ပထမအချက်။။ သီပေါမင်းဟာ ငယ်ငယ်ကတည်းက ဘာသာရေး ကိုင်းရှိုင်းတယ်၊ ဘုရင်ဖြစ် ချင်တဲ့ စိတ် လုံးဝမရှိ။ ဘာသာရေး ဘယ် လောက် ကိုင်းရှိုင်းသလဲဆိုရင် မြန်မာ့သမိုင်းတစ်လျှောက်မှာ တစ်ပါးတည်းသော ပထမပြန် ဘုရင်မင်းမြတ် ဖြစ်တော်မူတယ်။

ဒုတိယအချက်။။ ၁၈၈၅ နိုဝင်ဘာ ၇ ရက်မှာ ကျင်းပတဲ့ စစ်ညီလာခံ မှာ ဘိလပ် (အင်္ဂလန်) ပြန် ကင်းဝန်မင်းကြီးက စကားပရိယာယ်တွေ ဘယ်လိုသုံးသုံး၊ လိုရင်းက အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ကို မြန်မာတွေ အညံ့ခံ အရှုံး ပေးဖို့ သံတော်ဦးတင်တဲ့ အခါ စုဘုရားလတ်က ရဲရဲတောက် ပြောပစ်လိုက်တာ ဒီလို-

‘နန်းရင်းဝန်ကြီးသည် ယောက်ျားဖြစ်လျက် ဤမျှလောက် သတ္တိမရှိလျှင် ခေါင်းတုံးရိတ်၊ ပိတ်ဖြူစီးပြီး သီလရှင် လုပ်ပါတော့လား’

ဟု ပြောပြီး ညီလာခံသဘင်မှ မိမိ အဆောင်သို့ ထွက်ခွာသွားတော်မူကြောင်း၊ ထိုနောက် သနပ်ခါးတုံးနှင့် ကျောက်ပြင်ကို နန်းရင်းဝန်ကြီး ထံ အပို့ခိုင်းတော်မူလိုက်ကြောင်း။

(“စတုတ္ထသမီးတော်၏ အရေးတော်ပုံစာတမ်း”၊ ၁၂၉၁/၁၉၃၁။ ရေးပုံနဲ့ သတ်ပုံတွေ မူရင်း အတိုင်း ဖော်ပြထား။)

တတိယအချက်။။ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ စစ်သင်္ဘောတွေ မည်းနေအောင် ဖြန့်ကြက်ချီတက်လာတာကို ရွှေနန်းထက်ဖွား၊ ရာဇဏုန္ဒြေ၊ ခြေတစ်လှမ်း ကုဋေတစ်သန်း စတာတွေ မငဲ့တော့ဘဲ ကိုယ်ဝန် အရင့်အမာ(ခုနစ်လလောက်ရှိ)နဲ့ ၁၁၂ ပေ မြင့်တဲ့ နန်းမြင့်မျှော်စင်ပေါ် အံ့ကြိတ်ပြီး ပြန်

ဆင်းနိုင်တာ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်၊ ဇာတိသွေး ဇာတိမာန်နဲ့ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ ဆန့်ကျင်ရေး စိတ်ဓာတ်ကြောင့် ဖြစ်တယ်။

စတုတ္ထအချက်။။ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ကို အညံ့မခံဘဲ အလောင်းမင်းကြား ဦးအောင်ဇေယျ စတည်ထောင်ခဲ့တဲ့ ၊ ဘူမိနက်သန် မှန်တဲ့ ၊ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ ရေတပ်အင်အား မသုံးနိုင်တဲ့ ရွှေဘိုက ခုခံရေး ကို စတုရားလတ်က အကြံပြုခဲ့တာဖြစ်တယ်။

ပဉ္စမအချက်။။ အိန္ဒိယ ရတနာဂီရိမှာ နှစ်ပေါင်း ၃၀ လောက် အကျယ်ချုပ်နဲ့ စံတော်မူရလို့ ကိုယ်ရောစိတ်ပါ ဆင်းရဲပြီး၊ သက်တော် ၅၈ နှစ်သာရှိသေးတဲ့ သီပေါမင်းကြား နတ်ပြည်စံတော်မူတော့ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့က သရဏဂုံတင်ခွင့် မပေးလို့ ၊ အလောင်းတော်ကို မပုပ်မသိုးအောင် မီးသွေးနဲ့ ပရုတ်ထောင်းပြီး သစ်သားခေါင်းထဲထည့်၊ အပြင်က သွပ်ခေါင်းနဲ့ လေလုံအောင်ပိတ်ထားရင်း စတုရားလတ်က သူနဲ့ အတူ နှစ်နှစ်ကျော်ထားကာ၊ မန္တလေးနန်းတော်ထဲမှာ သရဏဂုံတင်မယ်လို့ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ကို ရဲရဲတောက် အာဏာဖီဆန်တော်မူခဲ့တယ်။ ဒီအကြောင်းအရာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဆရာမကြီး လူထု ဒေါ်အမာ ရေးထားတာကို ဖတ်ကြည့်ကြပါ။

“ . . . စတုရားလတ်လို့ ခေါ်ကြတဲ့ မြန်မာ့နောက်ဆုံး မိဖုရားဟာ မကောင်းပြော ခံရဆုံးပါ။ ဘယ်သူတွေက ပြောကြသလဲဆိုတော့ ပါတော်မူကာလ ပတ်ဝန်းကျင်ရဲ့ အကြောင်းကို ရေးသားကြတဲ့ နိုင်ငံခြားသားတွေ၊ ဒီအရေးအသားကို ဖတ်ရတဲ့ အင်္ဂလိပ်စာတတ် မြန်မာတွေကလည်း သူတို့ ရေးသမျှ အားလုံးလောက်နီးနီး လက်ခံယုံကြည်ကြပါတယ်။ ဗြိတိသျှကို ဖီဆန်ပုန်ကန်မှု တစ်ခုခုကို ပြုမယ်ဆိုရင် မင်းနဲ့ မိဖုရား နှစ်ပါးအနက် မိဖုရား (စတုရားလတ်)ကပဲ ဦး

ဆောင်ပြုတန်ရာတယ်။ ဒါကြောင့် မိဖုရားရဲ့ သိက္ခာ ကျချင်တိုင်း ကျပြီး ပြည်သူလူထုက စက်ဆုပ်ရွံရှာနေအောင် ဝိုင်းပြီး ဝါဒဖြန့်တာပဲ ဖြစ်ပါလိမ့် မည်။

မိဖုရားခေါင်ဟာ ရတနာဂီရိမှာ သူ့(အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့)လက်ခုပ်တွင်း အကျဉ်းသူအဖြစ်နဲ့ တစ်ယောက်တည်း ကျန်တဲ့ ဘဝ၊ သားသမီးနှစ်ယောက် လက်ဆွဲပြီး ဗြိတိသျှကို အန်တုတဲ့ သတ္တိ၊ (သီပေါမင်း) အလောင်းတော်ပိုက်ရင်း (မန္တလေး နန်းတော်မှာ သရဏဂုံတင်ဖို့) တိုက်ပွဲဝင် အရေးဆိုတဲ့ လုပ်ရပ်ဟာ သေးတဲ့ လှုပ်ရှားမှု မဟုတ်ပါဘူး။”

(လူထုဒေါ်အမာ)

ဆဋ္ဌမအချက်။။ မြန်မာဘုရင် အဆက်အဆက်တွေရဲ့ မိဖုရားခေါင်ကြီးနဲ့ မိဖုရားအလတ်၊ အငယ်၊ ကိုယ်လုပ်တော် ယူလာတဲ့ အစဉ်အလာကို ဖယ်ရှားပြီး တစ်လင်တစ်မယားစနစ်ကို မြန်မာ့သမိုင်းမှာ စိုက်ထူခဲ့လို့ စုဘုရားလတ်ကို အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ထောက်ခံတဲ့ သမိုင်းရေးသူတွေက တလေးတစား မှတ်တမ်းတင်ထားရတယ်။

“... အိမ်ထောင်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ မူ မိဖုရားကြီး(စုဘုရားလတ်) ၏ သဘောထားသည် အလွန်တင်းမာလေသည် ။ မိမိ၏ တိုင်းသူပြည်သူများ နှင့် ပတ်သက်၍ လည်း ထိုသဘောထားအတိုင်းပင် ဖြစ်သည် ။ လင်ယောက်ျား ဖောက်ပြားသွားသည့် မယားတစ်ယောက်ယောက်က တိုင်တောသည် ဆိုလျှင် မိဖုရားကြီးသည် ယင်းအမှုကို ချက်ချင်း အရေးယူလေသည် ။

သူ့လက်ထက်က မယားတစ်ယောက်ကို မတရား ကွာရှင်းမပစ်ရပေ ။ မတရား စွန့်ပစ် မထားရ ပေ။ မနှိပ်စက် မညှဉ်းပန်းရပေ။ မိဖုရားကြီးသည် သူ၏ နောက်လိုက်ငယ်သားများ အတွင်း၌ အိမ်ထောင် ရေး သစ္စာ

စံနမူနာကို အုတ်မြစ်ချလေသည်။ ။ ယင်း အိမ်ထောင်ရေး သစ္စာ စံနမူနာ သည် နန်းတွင်းသူ နန်း တွင်းသားများ အတွက် စိမ်းနေသော်လည်း ၊ ဆန်းသစ်နေသော်လည်း ပြည်သူပြည်သားများ အတွက်မှာ မူ အရိုးခံသာ ဖြစ်လေသည်။ ။ နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားတို့ သည် ဘုရင်၏ အဆုံးအမကို လိုက်နာကျင့်သုံး ရလေသည်။ ။ သို့ရာတွင် ယခုကား မိဖုရား၏ အဆုံးအမကို လိုက်နာကျင့်သုံးရမည်ကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်။ ။ မိဖုရားကြီးသည် နန်းတော်တွင်း၌ လည်းကောင်း၊ မြို့တော်အတွင်း၌ လည်းကောင်း မိန်းမသား အားလုံး အတွက် ဒုက္ခနှင့် ကြုံကြိုက်နေသည့် အချိန်အခါ၌ ခိုလှုံစရာ၊ အားကိုးစရာ ဧကန် ဖြစ်လေသည်။ ။ ယင်း အချက်ကို အလေးအနက် မဖော်ပြလျှင် သူ (စုဘုရားလတ်)၏ အကြောင်း အတ္ထုပ္ပတ္တိသည် မပြည့်မစုံ တစ်ပိုင်းတစ်ပျက်သာ ဖြစ်နေပေလိမ့်မည်။ (“သီပေါ၏ မဟေသီ”၊ ပါရဂူ မြန်မာပြန်သည်)

ကိုင်း... အဖြေရှာလို့ ရပြီလား။

မြန်မာ့သမိုင်းမှာ ဘယ်မိဖုရားခေါင်ကြီးကများ ရန်သူ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ကို စစ်မတိုက်ဝံ့တဲ့ နန်းရင်းဝန်ကြီးကို စုဘုရားလတ်လို ပြတ်ပြတ်သားသား ပြောခဲ့ဖူးသလဲ။ ဒီအချက် တစ်ချက်တည်းနဲ့ ပဲ စုဘုရားလတ်ရဲ့ ရဲရဲတောက် အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ ဆန့်ကျင်ရေးစိတ်ဓာတ်ကို လေးစားထိုက်နေပြီ။

တကယ်တော့ ကင်းဝန်မင်းကြီး ဦးကောင်းဟာ ဘိလပ်သွားကတည်းက အင်္ဂလိပ်ကို အထင်ကြီးပြီး မြန်မာကို အထင်သေးတဲ့ စိတ် ဝင်ခဲ့ပြီ။ သူနဲ့ ယောမင်းကြီး ဦးဘိုးလှိုင်တို့ က မြန်မာ့သက်ဦးဆံပိုင် ဘုရင်စနစ်ကို အင်္ဂလိပ်လို စည်းမျဉ်းခံ ဘုရင်စနစ်အဖြစ် ပြောင်းချင်ကြတာ ကောင်းပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီလို အပြောင်းအလဲ လုပ်တဲ့

အခါမှာ ရုရှားမှာ ဇာဘုရင်ကို ရုရှားပြည်သူတွေက တော်လှန်ဖြုတ်ချပစ် ခဲ့သလို ကိုယ့်အချင်းချင်း မလုပ်ကြဘဲ၊ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့နဲ့ လက်ဝါးရိုက် အပေးအယူလုပ်တာကတော့ အမျိုးသားသစ္စာဖောက်အလုပ်ပဲ မဟုတ် လား။

ဒါကြောင့်လည်း မြန်မာရဟန်းရှင်လူ ပြည်သူတွေက ကင်းဝန်မင်းကြီး ဦးကောင်းဟာ နာမည်နဲ့ လိုက်အောင် အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ အပေါ်မှာ ကောင်းသလောက် မြန်မာတွေပေါ် မကောင်းဘဲ အမျိုးသား သစ္စာဖောက်ခဲ့လို့ ပါတော်မူတဲ့ မြန်မာ့အစဉ်အဆက် လွတ်လပ်ရေးဆုံး ရှုံးလို့ ၁၂၄၇ ခုနှစ်ကို နောင်လာ နောက်သားတွေ မှတ်မိနေအောင် “ဦး(၁)၊ ကောင်း(၂)၊ လိမ်(၄)၊ ထုတ်(၇) မင်းဆက်ပြုတ်”လို့ သမိုင်း မှာ မှတ် တမ်းတင်ထားပြီး ဖြစ်တယ်။

ပါတော်မူပြီးတဲ့ နောက် ကင်းဝန်မင်းကြီး ဦးကောင်းဟာ အင်္ဂလိပ်န ယ်ချဲ့ အလိုတော်ရိ ဘယ်လောက် လုပ်ခဲ့သလဲဆိုရင် အင်္ဂလိပ်လူမျိုး မ ဟုတ်သူကို အမြင့်ဆုံး အသိအမှတ်ပြုတဲ့ “အိန္ဒိယ ကြယ်တာရာ”(Star o f India) ဘွဲ့ထူး ဂုဏ်ထူးကို အင်္ဂလိပ်အစိုးရက ပေးသနားပြီး၊ သူကွယ် လွန်တော့ နိုင်ငံတော် ဈာပနအဖြစ် အမြှောက်ပစ်ဖောက် အလေးပြုတာ ကို ကြည့်ရင် “အဝေးကပင် မြင်နိုင်ပါ၏ ” မဟုတ်လား။ ကင်းဝန်မင်းကြီး ဦးကောင်းရဲ့ သိမ်းသွင်းချီးမြှင့်တာကို လက်မခံဘဲ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ကို အပြတ်တိုက်ခဲ့တဲ့ ဗိုလ်မင်းရောင်ကိုတော့ ကင်းဝန်မ င်းကြီးနဲ့ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ပေါင်းပြီး ခေါင်းဖြတ်လိုက်တာနဲ့ ယှဉ်ကြည့်ရင် “လယ်ပြင်မှာ ဆင်းသွားသလို ထင်ရှား”နေပြီ။

ဒီလောက်ထင်ရှားတဲ့ သက်သေအထောက်အထား ခိုင်ခိုင်မာမာ ရှိပါ လျက်နဲ့ သီပေါမင်းနဲ့ စုဘုရားလတ်၊ အထူးသဖြင့် အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ကို အ

နိုင်မခံ အရှုံးမပေးဘဲ အလောင်းမင်းကြားကြီး ဦးအောင်ဇေယျရဲ့ အနွယ်တော်ပီပီ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ကို နောက်ဆုံး အသက်ထွက်တဲ့ အထိ ဆန့်ကျင်သွား တဲ့ စုဘုရားလတ်ကြောင့် မြန်မာ့အစဉ်အဆက် လွတ်လပ်ရေးဆုံးရှုံးရတယ်။ ဒီလို ဆုံးရှုံးသွားလို့ လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲမှာ လည်း မပါဘဲ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ ကျူးကျော်သိမ်းပိုက်တာ မှန်တယ်။ ကောင်းတယ်လို့ တကယ်ယုံကြည်သူတွေအဖို့ အကောင်းဆုံးနဲ့ အမြန်ဆုံး လုပ်ရမှာကတော့ အင်္ဂလန်ကို ဘင်(band) သံနဲ့ သွားနေထိုင်ကြပေတော့။ Good Save the Queen သီချင်းကို အသံပြာတဲ့ အထိ သီဆိုကြရင်း Union Jack အလံကို ကုန်းကုန်းပြီး အလေးပြုကြပေတော့။

ပူပူနွေးနွေး စူးစူးရှရှ ရှိလှတဲ့ ဟောဒီ စာပိုဒ်ကို ဖတ်ဖြစ်အောင် ဖတ်လိုက်ကြပါ။

“ဒါကြောင့် တရုတ်ရာဇဝင်မှာ ဧကရာဇ်ခေတ်၊ သမ္မတခေတ်၊ နယ်ချဲ့အရင်းရှင်ခေတ်၊ ကွန်မြူနစ် ခေတ်ဆိုတဲ့ ခေတ်အဆင့်ဆင့် ပြောင်းပုံကို သိချင်ရင် ဒီစာအုပ် (အရင် ဧကရာဇ်၊ အခု လူ)ကို ဖတ်သင့်တယ်။ အပြင်မှာ လူကြားကောင်းအောင် ကြီးကြီးကျယ်ကျယ် ပြောပေမဲ့ အတွင်းမှာ ဘယ်ထိအောင် ဆိုးသွမ်းယုတ်မာတယ်ဆိုတဲ့ နယ်ချဲ့သဘောကို ဖော်ထုတ်တဲ့ နေရာမှာ အကောင်းဆုံး စာတစ်အုပ်လို့ ခေါ်နိုင်တယ်။ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးဖတ်စာ အမှတ်တစ်ပါပဲ။ ပြီးတော့ ငါဟာ သူများ နဲ့ တူတာ မဟုတ်ဘူး ၊ ငါက ဘယ်လို ဘယ်ညာပဲလို့ ‘ဘူဇာတွေ’ တွေးတတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ‘လူဖြစ်ချင်ရင်’ ဒီစာအုပ်ကို ဖတ်ပါ”

(ဒေါက်တာသန်းထွန်း)

မိမိဟာ မော်လမြိုင် စိန်ဂျိုးဇက် ကွန်ဗင့်၊ စိန်ပက်ထရစ်အင်စတီကျူးရှင်းနဲ့ ရန်ကုန် စိန်ပေါလ် အင်စတီကျူးရှင်းဖြစ်တဲ့ ဘိုကျောင်း

သုံးကျောင်းမှာ အင်္ဂလိပ်အစိုးရရဲ့ ထိန်းချုပ်မှုနဲ့ နေခဲ့ရတယ်။

အဲဒီ ဘုံကျောင်းတွေမှာ သီပေါမင်းကို အရက်သမား(drunkard)၊ တရားမဝင်တဲ့ သား (illegitimate son)၊ စုဘုရားလတ်ကို စုန်းမ(witch)၊ သွေးဆာသူ (blood thirsty)နဲ့ နေရာတကာ ဝင်စွက်ဖက်သူ (meddlesome)ဆိုတဲ့ ချိုးနှိမ်တဲ့ အပြောအဆို မကြာခဏ ကြားရလို့ “ဟုတ်များ ဟုတ်လေမလား” လို့ ဖြစ်တဲ့ အခါ ဖြစ်ပြီး၊ တစ်ခါတလေကျတော့ သည်းမခံနိုင်လွန်းလို့ ဒီလိုပြောတဲ့ စစ္စတာ (sister-ခရစ် ယာန် သာသနာပြုဆရာမ)ကို ဆွဲထိုး၊ ကန်ပစ်လိုက်ချင်တဲ့ အထိ ခံပြင်းမိရဲ့ ။

အခု ဆရာ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)က “ကုန်းဘောင်ရှင်းတမ်း” ရေးတာ ဖတ်ရတော့မှ ပဲ မိမိ ဘိုးတော် သီပေါမင်းနဲ့ ဘွားတော် စုဘုရားလတ်တို့ နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ရှင်းသွား ရင်ပေါ့သွားတော့တယ်။

မြန်မာ့သမိုင်းတစ်လျှောက်လုံးကို ကမ္ဘာက အထင်သေးအောင် သူတို့ ကျူးကျော်နယ်ချဲ့သိမ်းပိုက်တာ တရားတယ်လို့ လက်ခံအောင် လုပ်ကြံရေးသားခဲ့တဲ့ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ဘက်သား အမျိုးသား သစ္စာဖောက်တွေကို အချုပ်တန်းဆရာဖေက ဒီလိုရေးခဲ့တယ်။

“မြန်မာတွေ စည်းကမ်းဖောက်၊ ထီးနန်းပျောက်ဖြစ်ပြီး မှီငြမ်းထောက် အသစ်မှီတယ်၊ ညစ်ပလီ လူမျိုး၊ မိ ပစ်လို့ ဖ ရှောင်သွေသည် ၊ ခွကောင်းတွေ ခွေးဖြစ်ပေါ့မျိုး၊ မြန်မာချင်း ကြွားကြချင်၊ ဓားပြ သွင်လူဆိုး၊ ကုလားမြင်၊ သူ့အမေရိုးတော့မလို၊ ခု မြေလျှိုး ပုန်းအောင်း ရှောင်၊ မိုက်မနော် ပြုမဟေးရယ် လို့ ၊ သူ့ပထွေး ခွေးသို့ မဟောင်။ ပြောရောဟဲ့ ရာဇဝင်ပြောင်အောင်၊ စာဇင် (Sergeant တပ်ကြပ်ကြီး၊ ရဲကြပ်ကြီး)တောင် ဦးချလို့ ၊ ပလူးရ ပြေးကျိုခါခါ၊ ခွေးသို့ပမာ။ တွေးမိတိုင် အရိုးနာသည် ၊ အမျိုးပါ ဆဲချင်ပေါ့လေး။”

(“ပါတော်မူမှ သည် မြန်မာ့ဇာတိမာန်”၊ နတ်မောက်ထွန်းရှိန်)

မြန်မာ့သမိုင်းကို မြန်မာတစ်ယောက်လို မြန်မာ့ရှုထောင့်ကမဟုတ်ဘဲ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ဘက်သားတွေ ရေးသမျှကို မြန်ရေရှက်ရေ အတုံးလိုက် အတစ်လိုက် တိုက်ရိုက် မြန်မာပြန်တဲ့ ၊ ချိုးနှိမ်တဲ့ အမျိုးသား သစ္စာဖောက်တွေ (နယ်ချဲ့စစ်နစ်၊ ဖက်ဆစ်စနစ်၊ ဗိုလ်ကျလွှမ်းမိုးရေးစနစ်ကို သဘောတရား နဲ့ လက်တွေ့ကျကျ ဆန့်ကျင်တော်လှန်သူတွေ လုံးဝမပါကြ)ရဲ့ ပူးပေါင်းလုပ်ကြံမှုတွေကိုလည်း “ကုန်းဘောင်ရှင်းတင်း”က ရှင်းသင့်သလောက် ရှင်းထားပြီ။

“ကုန်းဘောင်ရှင်းတမ်း” မရေးမီကပင် ဆရာကြီးဇော်ဂျီက အောက်ပါအတိုင်း ရေးထားခဲ့လို့ “ကုန်းဘောင်ရှင်းတမ်း” ရေးတာ မှန်တယ်လို့ ထောက်ခံအားပြည့်ထားသလို ဖြစ်နေရဲ့ ။

“အထက်မြန်မာနိုင်ငံကို ဗြိတိသျှတို့ က သိမ်းပိုက်ခြင်းသည် တရားသည် ၊ မှန်သည် ဟု ကမ္ဘာက အထင်ရှိလာအောင် ကမ္ဘာ့မျက်စိကို သံပက်စေရန် ရည်ရွယ်ချက်ပါသည် ဟု ယူဆထားသင့်ပါသည် ။”

အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ဘက်သားတွေ မင်းမှုနိုင်တုန်းက “နေမဝင် ဗြိတိသျှ အင်ပိုင်ယာ”ကာလတုန်းက မတရားလုပ်ကြံ ရေးထားတာတွေကို ဟောဒီ မြန်မာအမျိုးသား စာပေပညာရှင်တွေက ပြန်လည်ချေပ ရှင်းလင်းထားတာတွေဟာ “ကုန်းဘောင်ရှင်းတမ်း” မရေးမီကတည်းက နှစ်ပေါင်းများစွာ စောပြီး “မြန်မာ့သမိုင်းရှင်းတမ်း”လို ဖြစ်နေတာတွေကြရမှာ ပါ။ ဒီလို ရှင်းထားပါလျက်နဲ့ ဒီနေ့အထိ ရှင်းပြီးသားကို မရှင်းအောင် မွေနှောက်နေကြသူတွေ ရှိသေးတာကြောင့် ဆရာမောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)က အားမန်အပြည့်နဲ့ “ကုန်းဘောင်ရှင်းတမ်း” ရေးပြီး သမိုင်းကြွေကို ချွေးနဲ့ ဆေးပေးတာဖြစ်တယ်။

“မြန်မာ-အင်္ဂလိပ် ဆက်ဆံရေးကို ဖော်ပြရေးသားကြရာ၌ များသောအားဖြင့် အင်္ဂလိပ် မှတ်တမ်း များ လောက်သာ အားကိုး၍ ရေးသားကြသောကြောင့် တစ်ဖက်စကားမျှသာ ကြားနာမှတ်သားရသဖြင့် ရုပ်လုံးမပေါ် ရှိသည် ကို ဆရာဘုန်းကျော်၏ ကျေးဇူးဖြင့် ပတ်လည်လှည့်၍ ကြည့်သောအမြင်ကို တွေ့ရ ပြီး၊ မြန်မာ-အင်္ဂလိပ် ဆက်ဆံပုံ ရုပ်လုံးပေါ်ပြီဟု တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုနိုင်ပါသည်။ ။ တစ်ဆင့်စကားမျှ ဖြင့် မသေမချာ မရေမရာ ပြောသော စကားများကိုလည်း ဤစာအုပ်က ပြင်ဆင်ပေးသည်။ ။ နယ်ချဲ့ဝါဒ ၏ သဘောသရုပ်ကိုလည်း ထင်ရှားစေသည်။”

(ဒေါက်တာသန်းထွန်း)

“နိုင်ငံခြား အင်္ဂလိပ်သမိုင်းဆရာတို့ က မြန်မာ့အကြောင်း ခပ်နှိမ်နှိမ် ရေးသားထားခဲ့သည် ကို ဖတ်ရပြီး ချင့်ချိန်ခြင်းမရှိ၊ ယုံစားကြသည် လည်း ရှိ၏။ ထိုသူတို့ သည် မိမိတို့ ကိုယ်တိုင် မြန်မာအမျိုး သားဖြစ်ပါလျက်နှင့် ရှေးခေတ် မြန်မာ့တပ်မတော်ကြီး၏ စစ်ဆင်ရေးများကိုပင်လျှင် ကြက်ပွဲသာသာမျှ ဖြစ်သည် ဟူ၍ မထောက်မညှာ တစ်ဖက်သတ် ပြောဆိုလျက် ရှိကြ၏။”

(နတ်မောက်ဘုန်းကျော်)

“ကိုလိုနီ သမိုင်းဆရာကြီးများ သည် မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်း၏ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှု အပြောင်းအလဲများကို မြန်မာနိုင်ငံသားများ ၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် ရှုထောင့်မှ အဘယ်ကဲ့သို့မျှ ကြည့်နိုင် မြင်နိုင်စွမ်းအား ရှိသူများ မဟုတ်ကြချေ။

မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ၎င်း၏ တိုင်းရင်းသားများကို ကျွန်ုပ်ပြုရေး၊ နာလန်မထူနိုင်အောင် ဖိနှိပ်ထားရေး အစရှိသော ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်ရေးဘက်ဆိုင်

ရာ အကျိုးစီးပွားနှင့် ရှုထောင့်များမှ သာ ကြည့်မြင်ခြင်း ပြုခဲ့ကြသူများ ဖြစ်လေသည်။ ။ ထို့ကြောင့် ယင်းကိုလိုနီ သမိုင်းဆရာကြီးများက ရှေးဟောင်း မြန်မာနိုင်ငံ သမိုင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော အခြင်းအရာ၊ အဖြစ်အပျက်များကို သေးငယ်သိမ်ဖျင်းအောင် ရေးသားခဲ့ကြ ခြင်းများ သည် စင်စစ်တော့ မဆန်းလှချေ။ ။ ၎င်းတို့ အနက် အချို့သော သမိုင်းဆရာများက မြန်မာတို့ ၌ သမိုင်းမတိုင်မီ ခေတ်ပင်လျှင် မရှိသလောက် သယောင်ယောင် ရေးသားခြင်း ပြုလေ့ရှိကြလေသည်။ ။”

(ပန်းမော်တင်အောင်)

“မြန်မာမင်းအကြောင်းကို ရက်ရက်စက်စက် ဝေဖန်ထားရာ မြန်မာလူမျိုးတို့ ကို ကဲ့ရဲ့ လှောင် ပြောင်ထားရာတွင် မှန်ကန်သော အကြောင်းအရာများ ပါရှိသလောက် လိုသလို ဆွဲဆောင်ပုံကြီးချဲ့ထားခြင်း၊ မမှန်မကန်သတင်းများ လုပ်ကြံရေးသားထားခြင်း၊ ကားလ်မတ်၊ အက်ဖ်အိန်ဂျယ်တို့ ရေးသော On Colonialism စာအုပ်တွင် နယ်ချဲ့ကိုယ်ကျိုးပြု သမိုင်းဆရာတို့ သမိုင်းကို ရွဲ့စောင်းရေးခဲ့သမျှ ကားလ်မတ်နှင့် အိန်ဂျယ်တို့ က ပြန်လည်တည့်မတ်ပေးပုံ...”

(ဦးကိုလေး(ဇေယျာမောင်))

“... သီပေါမင်း၏ ဆက်ဆံရေး မည်မျှပင် ပြေပြစ်သည် ဖြစ်စေ၊ စုဘုရားလတ် မည်မျှပင် သိမ်မွေ့နူးညံ့သည် ဖြစ်စေ၊ ပြင်သစ်ကုန်သည်တို့ ၏ ခြေသွက်မှု လုံးဝမရှိသည် ဖြစ်စေ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှသည် အထက်မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းယူမည်မှာ မုချဧကန်ဖြစ်ပေသည်။ ။ အနှေးနှင့်အမြန်သာ ကွာခြားမည်။”

(ဦးတင်မောင်ရင်(မဟာဝိဇ္ဇာ))

“ဤစစ်ပွဲ (မြန်မာ-အင်္ဂလိပ် တတိယစစ်ပွဲ)မှာ တစ်ဖက်သတ် ကျလှ

န်းသောကြောင့် လူသတ်ပွဲ၊ လိုက်လံချေမှုန်းပွဲ၊ သွားရောက်သိမ်းပိုက်ပွဲ ဟူ၍ သာ အမည်ပေးသင့်တော့၏။ ယဉ်ကျေးအထက်တန်း ကျလှသည် ဆိုသော (အင်္ဂလန်)နိုင်ငံက အားနည်းသော မြန်မာနိုင်ငံငယ်ကို တိုက်ခိုက်၍ အနိုင်ယူမှုကား ဂုဏ်ယူစရာအကြောင်း မတွေ့ရပေ။

မြန်မာတို့ ၏ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်တော်လှန်မှု လုပ်ကိုင်ကြသူများကို ဟောလ် (D.G.E. Hall)က “လှည့်လည်နေသော ဓားပြဂိုဏ်းများ” ဟု အမည်ပေးခဲ့လေသည်။

မြန်မာလူဆိုး(ဓားပြ)ဆိုသူတို့ သည် ဗြိတိသျှ၏ သေနတ်ပြောင်း၌ အပြုံးမပျက် ဆေးလိပ်သောက်ရင်း အသေခံသွားကြလေသည်။”

ဦးမောင်မောင်လေး(ပါရီ)၊ ဦးဟန်ဌေး(သုတေသီ)

“ဘုရင့်နောင်လက်ထက်မှ သီပေါမင်းလက်ထက်အထိ မြန်မာပြည်သို့ ရောက်ရှိလာသော ခရစ်ယာန် သာသနာပြုများ နှင့် သူတို့ ၏ လှုပ်ရှားမှုများ ၊ အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ် လော့ဒ်ရီပွန်က ပြင်သစ် ခရစ် ယာန် သာသနာပြု နန်းတွင်းအပျိုတော် သေရေ့စ် (The rese)မှ တစ်ဆင့် စုဘုရားလတ်ထံ ပြင်သစ်တို့ နှင့် ဆက်ဆံရေးကို ရပ်ဆိုင်းပေးပါရန် ဆက်သွယ်ကြိုးပမ်းပုံများ ၊ ဗြိတိသျှတို့ မြင်ကွန်းမင်းသားကြီးနှင့် ညောင်ရမ်းမင်းသားအကြား ခြေရှုပ်ပုံများ ၊ မန္တလေးတွင် ပြင်သစ်ဘဏ်တည်ထောင်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဗြိတိသျှသမိုင်းပညာရှင်များ ၏ ပုံကြီးချဲ့ထွင် ဝေဖန်ရေးသားမှုများ ၊ ယနေ့တိုင် သမိုင်းပညာရှင်များ လောကတွင် အငြင်းပွားနေကြဆဲဖြစ်သည့် ပြင်သစ်တို့ ထံမှ မြန်မာတို့ လက်နက်ဝယ်ယူရန် စီစဉ်ခြင်းများကို ပြင်သစ်ဝန်ကြီးချုပ် ဖရေစီနေကိုယ်တိုင် ဖွင့်ဟဝန်ခံချက်များ ၊ မြန်မာ့နန်းရိပ်ကို ခိုပြီး မြန်မာနိုင်ငံကို ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့သမားလက်တွင်းသို့ မရောက် ရောက်အောင် ခြေပုန်းခု

တံၤၤၤ ဆောင်ရွက်ခဲ့သော မန္တလေးမြို့ရှိ နိုင်ငံခြားသံ အရာရှိငယ်တစ်ဦး
၏ ရှုပ်ပွေ့ပုံများ စသည် တို့ ဖြစ်၏။

၁၈၇၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၅ ရက်နေ့မှ ၁၈၇၉ ခုနှစ်
ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၅ ရက်နေ့အထိ လေးလတိုင်တိုင် သီပေါမင်း ကိုယ်တိုင်
က တစ်စုံတစ်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက် မပြုရသေးမီအတွင်းမှာ ပင် မင်းညီ မင်း
သားများအား သတ်ဖြတ်ခဲ့ခြင်းကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာ့သမိုင်းကို
ရေးသားခဲ့ကြသော ဗြိတိသျှသမိုင်းဆရာကြီးများ သည် ထိုထူးခြားစွာ စိ
တ်ဝင်စားဖွယ်၊ တုန်လှုပ်ဖွယ်ကောင်းသည့် ဖြစ်ရပ်များကို ပေါ်လွင်အောင်
ရေးသားဖော်ပြခဲ့ကြလေသည် ။

မည်သည့် ဗြိတိသျှသမိုင်းဆရာ တစ်ဦးကမျှ မဖော်ထုတ်ခဲ့သော တိ
မ်မြုပ်နေသည့် သမိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်အထားများကို ဤစာအုပ် ‘ကု
န်းဘောင်ခေတ် ပြင်သစ်-မြန်မာ ဆက်ဆံရေး သမိုင်း’တွင် အသေးစိတ်
ဖော်ထုတ် ရှင်းလင်းထားသည် ။”

(ဒေါက်တာတာခင်မြကြူ)

“သီပေါဘုရင်က ‘အင်္ဂလိပ်တို့ ဤမျှ အနိုင်အထက်
ရန်စကျူးကျော်ကြခြင်းကို ခေါင်းငုံ့ခံ၍ မသင့်၊ စစ်ဖက်ကြရပေမည်။ ခု
ခံတိုက်ခိုက်ရန် အသင့်စီစဉ်ကြရမည်’ဟူ၍ အဆုံးအဖြတ်ပေးသော အမိ
န့်တော်ကို ချမှတ် လိုက်လေ၏။”

(ရွှေဘိုမိမိကြီး)

“ဤသို့ မမေ့နိုင်သော ၁၂၂၈ ခု (မြင်ကွန်း မြင်းခုံတိုင်) အရေးတော်
သည် ကား မည်သို့သော သူများ ၏ ပယောဂကြောင့် ဖြစ်ရပါသနည်း။
အခါပေး ဦးပုညကြောင့်ချည်းကား ဗေဒင်နှင့် ဆက်စပ်တွေးနေ၍ မဖြစ်
တော့ချေ။

၁၉၄၇ ဇူလိုင် ၁၉ ရက်၏ လုပ်ကြံမှုကို ဖန်တီးသူကား မည်သူတို့ နည်း။ (အင်္ဂလိပ်) နယ်ချဲ့ ပယောဂဖြစ်ကြောင်း အထင်အရှားတွေ့ခဲ့ကြပြီး ၊ ၁၂၂၈ ခုနှစ်တွင် မန္တလေး နန်းတွင်းရေး၌ နယ်ချဲ့များ မည်မျှ ဝင်ရောက်နေကြပြီနည်း။”

ဦးမောင်မောင်တင်(မဟာဝိဇ္ဇာ)

မိမိနဲ့ အတူ လက်တွဲကြတဲ့ ရဲဘော်တွေနဲ့ မိတ်ဆွေတွေက အားပေးကြတာကိုလည်း ဖတ်ကြည့် ကြပါဦး။

‘မင်းသားကြီး(မိမိကို ခေါ်ပုံ)ရဲ့ ဘွားတော် စုဘုရားလတ်ဟာ တကယ့် ရဲရဲတောက် နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်သူပဲ။ ကြည့်လေ... အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ကို စစ်တိုက်လိုတဲ့ ကင်းဝန်မင်းကြီးကို သနပ်ခါးတုံး၊ ကျောက်ပျဉ်နဲ့ ထဘီပေးခိုင်းတာ သမိုင်းမှာ အထင်အရှားပဲ။ စစ်တိုက်လိုတဲ့ တိုင်တားမင်းကြီး၊ လှေသင်းအတွင်းဝန်၊ မြို့သစ်အတွင်းဝန်နဲ့ အခြား အရာထမ်း အမှုထမ်းတွေကို မြင့်မြင့်မားမား ချီးကျူး ဂုဏ်ပြုတယ် မဟုတ်လား။’

‘စုဘုရားလတ် ဘယ်လောက် ဓားထက်တယ်၊ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ကို မုန်းတယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်တို့ ထက် မင်းသားကြီးက ပိုသိမှာ ပေါ့။ စုဘုရားလတ်မှာ လက္ခဏာနှစ်ဖက် (Dual Character) ရှိတယ်။ တစ်ဖက်က ပဒေသရာဇ်၊ တစ်ဖက်က နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး၊ ကျွန်တော်တို့ က ပဒေသရာဇ် တစ်ဖက်တည်းကို ဖိတိုက်ပြီး နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးဘက်ကို လျစ်လျူရှုရင် မှားသလို၊ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးဘက်ကို ဇောင်းပေးပြီး ပဒေသရာဇ်ဘက်ကို လျစ်လျူရှုရင်လည်း မှားတာပဲပေါ့’

‘ဒီတော့ ပဒေသရာဇ်ဘက်ကို တိုက်သလို နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးဘက်ကိုလည်း ဇောင်းပေးရမှာ ပဲ။ ဒီလိုလုပ်တဲ့ နေရာမှာ နယ်ချဲ့ပဒေသရာဇ်

ဆန့်ကျင်ရေးလုပ်ဆောင်နေကြတဲ့ ကျွန်တော်တို့ အထဲမှာ မင်းသားကြီးက ပိုလုပ်သင့်တယ်။ သဘာဝလည်း ကျတယ်။ ခိုင်လည်း ခိုင်လုံတယ်။’

‘တရုတ်ပြည်ရဲ့ နောက်ဆုံးဘုရင် [ပုရီ(Pu Yi)]ကိုကြည့်ပါ။ သူ ပဒေသရာဇ်ကနေပြီး ပြည်သူ တစ်ယောက်ဖြစ်သွားတာကို From Emperor to Citizen မှာ သူ့ကိုယ်တိုင်ရေးတော့ သိပ်လေးနက်တာပေါ့။ မင်းသားကြီးလည်း မင်းသားကနေပြီး ပြည်သူဘက်ရော မြင်နိုင်တဲ့ အနေအထားနဲ့ ရေးနိုင်တာပေါ့။ လုပ်ပါဗျာ၊ ကျွန်တော်တို့ လိုတဲ့ အကူအညီပေးပါ့မယ်’

အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ဘက်သားတွေ ရေးသမျှကို ယုံကြည်ပြီး စုဘုရားလတ်ကို ဝိုင်းသိက္ခာချနေကြတဲ့ မြန်မာတချို့ဟာ သူတို့ အထင်ကြီးအားကိုးယုံကြည်တဲ့ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ (အင်္ဂလိပ် ပြည်သူတွေမဟုတ်) ဘက်သားတွေကိုယ်တိုင်က အလောင်းဘုရား ဦးအောင်ဇေယျရဲ့ အနွယ်တော် စုဘုရားလတ်ရဲ့ အနိုင်မခံ အရှုံးမပေးတဲ့ စိတ်ဓာတ်ကိုတော့ မလွဲမရှောင်သာ ဖော်ပြထားတာကို ဖတ်ကြည့်လိုက်ကြဦး။

“မိဖုရား(စုဘုရားလတ်)ဟာ မျက်ရည်တွေ ဆေးကြောပစ်ဖို့ ရန်အတွက် သူ့လည်ပင်းနဲ့ လက်မှာ ရတနာတန်ဆာတွေ ဆင်မြန်းဖို့ အတွက် ကြွသွားတယ်။ ဒါမှ စစ်နိုင်သူများ ရဲ့ ရှေ့မှောက်မှာ မိဖုရားကြီးအဖြစ်နဲ့ ထည်ဝါစွာ စံနေနိုင်မယ်”

[အိတ်ချ် ဖိလဒ်း(H.Fielding)]

“ဗြိတိသျှတို့ အား မုန်းတီးကြောင်းကိုမူ မရပ်မနား ပြောလျက်ပင် ရှိသေးသည့်အပြင် အင်္ဂလိပ်တွေကို တိုင်းပြည်မှ နှင်ထုတ်ရန်အတွက် စွမ်းရည်သတ္တိပြည့်စုံသော ဗိုလ်ချုပ်သာ လိုသည် ဟု (စုဘုရားလတ်)က တွင် တွင် ကြီး ပြောလျက်ရှိသည် ။

သူ(သီပေါမင်း)ဘေးတွင် လက်ဝတ်ရတနာအပြည့်နှင့် ရာဇမာန်ခက် ထန်လှသော စုဘုရားလတ် ထိုင်နေသည် ။ စလေဒင်သည် နန်းတွင်းသို့ လာနေကျ ဧည့်သည် အဖြစ်ထက် ဘာမှ မထူးဟန်အနေဖြင့် စုဘုရားလတ်က မထိတရီနေသည် ။ ဘေးဘီကို တစ်ချက် စောင်းငဲ့ကြည့်လိုက်ပြီး ဣန္ဒြေမပျက်နေရန် သီပေါကို တိုးတိုးကလေး ဖျတ်ခနဲ သတိပေးလိုက်သည် ။ စုဘုရားလတ်မှာ အထူးသဖြင့် ဣန္ဒြေမပျက်အောင် နေနိုင်သည် ။”

[အီးစီဗွီ ဖောက် (E.C.V Foucar)]

“စုဘုရားလတ်သည် စစ်ကို တိုက်ခိုက်မည်သာ ဖြစ်၏။ သူမသာ ဘုရင်(မ)ဖြစ်ခဲ့ပါက လုံးဝအညံ့ခံ လက်နက်ချခြင်း ပြုလိမ့်မည် မဟုတ်ပေ”

[ဒဗလူ အက်စ် ဒီဆိုင်း(W.S.Desai)]

“စုဘုရားလတ်သည် ဘုရင့်ဘေးတွင် ထိုင်ကာ အပြန်အလှန် ပြောနေသမျှကို ဂရုတစိုက် နားထောင်ပြီး၊ တစ်ခါတစ်ရံတွင် လည်း သူမကိုယ်တိုင် ဝင်ပြောလေသည် ။”

[အေတီကျူ စတူဝင်(A.T.Q Stewart)]

“ဤမျှ မျိုးချစ်စိတ် နည်းပါးရပါမည်လားဟု ကင်းဝန်မင်းကြီးအပေါ် ရာဇအမျက် ခြောင်းခြောင်းထွက်လျက်ရှိသော မိဖုရားကြီး စုဘုရားလတ်က ကင်းဝန်မင်းကြီးကို ထဘီဝတ်ပေးလိုက်၊ သူဟာ ဝန်ကြီး မဟုတ်ဘူး ၊ မိန်းမဖြစ်သွားပြီဟု ဒေါသဖြင့် အမိန့်တော် ရှိ လိုက်လေသည် ”

[ဂရက်တန် ဂီအရီ (Grataa Geary)]

မြန်မာတွေ အထူးသဖြင့် စုဘုရားလတ်ကို အထင်သေးပြီး ချိုးချိုးနှိမ်နှိမ် ရေးလေ့ရှိသူ အီးစီဗွီဖောက် (E.C.V Foucar)ရဲ့ ဝန်ခံချက်က ဒီလိုပါ

“အကျဉ်းသူ ဘဝဖြင့် မည်မျှပင် ရှည်ကြာစွာ (နှစ်ပေါင်း ၄၀) နေရပြီး ဧရာထောင်းလျက်ရှိသော်လည်း စုဘုရားလတ်၏ ခိုင်မာထက်မြက်သော စိတ်ဓာတ်ကို မနဲ့နိုင်ပေ။ သူနှင့် တွေ့ဆုံရသမျှ သော အရာရှိတို့ အား မကျေနပ်ဖြစ်နေသောကိစ္စကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ပြောလေသည် ။ စုဘုရားလတ် နတ်ရွာစံသောအခါတွင် ကား ရတနာပုံ ရွှေမြို့တော်၌ သီပေါမင်း၏ မိဖုရားကြီးဘဝနှင့် မခြားသော အခမ်းအနား အဆောင်အယောင်ဖြင့် မြန်မာပြည်သူပြည်သားတို့ က သင်္ဂြိုဟ်သမှု ပြုကြလေသည် ”

တကယ်တော့ “ကုန်းဘောင်ရှင်းတမ်း”ဟာ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးပဲ။

နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးမှာ ရှေ့တန်းက မားမားမတ်မတ် ရပ်နေသူက တော့ ဆရာကြီး သခင်ကိုယ် တော်မှိုင်းဖြစ်တာ ဘယ်သူမှ မငြင်းနိုင်ဘူး။

ပါတော်မူအလွန် ဒီဘက်ခေတ်မှာ မြန်မာစာပေမှာ ရော၊ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးမှာ ပါ အလွန်ထင်ရှားကျော်ကြား လေးစားခံရသူ ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း ရေးထားတဲ့ “တက္ကသိုလ် သခင်ကျောင်း”ကဗျာကြီးထဲက ဟောဒီ အပိုဒ်တွေကို ဖတ်ကြည့်ပါဦး။

“ကမ္ဘာ့ ကမ္ဘာ ကြွားခဲ့တဲ့ ဗမာ့ဗမာ သားတွေရဲ့ တို့ ဗမာမြေ

တို့ ဗမာ အမွေပေမို့ အနိုင်မယူပေစကောင်း

တို့ ဗမာပြေမှာ ဖြင့်

တို့ သာ နေမယ်လို့ မဆိုင်သူတွေကို မောင်း။

သာသနာမြေပလ္လင် အသရေ လှပေတဲ့
ရွှေမြတောင် သာတဲ့ တိုက်ဆီက
နေလနှစ်ဆောင် ပါတော်မူတဲ့ အခိုက်တွင် ဖြင့်
ကတိုက်ကရိုက် အမြန်မြင်လိုက်တော့
မခံချင် မာန်ဝင်တဲ့ အစွမ်းရယ်နဲ့
မန်းအပျက်တွင် ဖြင့် ကြငှန်းမက်လိုက်ပုံက
ပုခန်းထွက်တဲ့ ပြီး အကြမ်းဖက်ကရောမဟဲ့လို့ . . ။

မြတောင် ရွှေကျောင်းကြီးကနေပြီး မြင်လိုက်ရတဲ့ ဒီမြင်ကွင်း(ပါ
တော်မူ)ကပဲ ဆရာကြီးရဲ့ ရာသက်တိုင် မျိုးချစ်စိတ်ကို ခိုင်မာတဲ့ အုတ်မြ
စ်ချပေးသွားပါတော့တယ်။”

(“ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း”၊ လူထုစာအုပ်တိုက်၊ မန္တလေး။
မူရင်းသတ်ပုံအတိုင်း)

ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းဟာ တို့ ဗမာအစည်းအရုံး တည်
ထောင်တဲ့ အခါ သခင်ထိပ်တင် ကိုယ်တော်ကြီး(အိမ်ရှေ့စံ ကနောင်မင်း
မြေးတော်)နဲ့ တပူးတွဲတွဲ လှုပ်ရှားရုံမက၊ နာမည်ထဲမှာ “ကိုယ်တော်”လို့
ထည့်ထားလိုက်သေးရဲ့ ။ ဒါတွေအားလုံးဟာ ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်
တော်မှိုင်းရဲ့ “ပါတော်မူ ရှင်းတမ်း”အဖြစ် သမိုင်းက အခိုင်အမာ မော်
ကွန်းထိုး ဂုဏ်ပြုထားတာ ထင်ရှားပါပေ။

ဆရာမောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)ရဲ့ “ကုန်းဘောင်ရှင်းတမ်း”က ရှင်း
နိုင်သလောက် ရှင်းပေးနိုင်ပေမဲ့ ကျားတွေရဲ့ အစင်းကြောင်းတွေနဲ့ ကျား
သစ်တွေရဲ့ အစက်အပြောက်တွေ ဘယ်တော့မှ မပြောင်း မပျောက်သလို

ပဒေသရာဇ်တွေ၊ အရင်းရှင်တွေ၊ နယ်ချဲ့တွေ၊ ဖက်ဆစ်တွေ၊ ဗိုလ်ကျလွှမ်းမိုးသမားတွေရဲ့ လူလူချင်း အမြတ်ထုတ် အနိုင်ကျင့် ဗိုလ်ကျတာတွေလည်း ဘယ်တော့မှ မပြောင်း မပျောက်ဘူး။

ဘယ်လို ရှင်းတမ်းတွေကို အင်တာနက်နဲ့ ရှင်းရှင်း၊ ဘယ်လိုမှ ဘယ်တော့မှ မရှင်းနိုင်တာကတော့ ရှင်းရှင်းကြီး။

တော်ဘုရားကလေး(အောင်ဇေ)

၁၃-၃-၂၀၀၀

*

ရည်ညွှန်း

* အထူး။။ စတုတ္ထသမီးတော်၏ အရေးတော်ပုံစာတမ်း(အသျှင်ထိပ်
စု မြတ်ဘုရားကလေး၊ ၁၉၃၁) ၁။ ကိုလိုနီခေတ်
မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်း(ဗန်းမော်တင်အောင်၊ ၁၉၆၄) ၂။ သခင်ကိုယ်တော်မှို
င်း (စာရေးဆရာပေါင်းစုံ၊ ပင်းယစာပေတိုက်၊ ၁၉၆၅) ၃။ အင်္ဂလိပ်-မြန်
မာစစ်သမိုင်း (နတ်မောက်ဘုန်းကျော်၊ ၁၉၆၆)

၄။ မြန်မာမင်းလက်ထက်တော် စာတမ်းများ (ဦးမောင်မောင်တင်၊ မ
ဟာဝိဇ္ဇာ၊ ၁၉၆၇) ၅။ Deposed King Thibaw of Burma in India (1885-
1916)

၆။ သီပေါမင်းနဲ့ နယူးယောက်တိုင်းသတင်းစာ [ဦးကိုလေး (ဇေယျာ
မောင်) အငြိမ်းစား၊ ဒုတိယ အဓိပတိ၊ မန္တလေးတက္ကသိုလ်၊ ၁၉၆၉]

၇။ ယနေ့ မြန်မာစာအုပ်များ စာပေဝေဖန်ရေး-၁ (“သီပေါ၏ မဟေ
သီနှင့် သီပေါ၏ မြေး”၊ တော်ဘုရားကလေး အောင်ဇေ၊ ၁၉၇၂) ၈။ သီ
ပေါ၏ မဟေသီ (ပါရဂူ၊ ၁၉၇၂)

၉။ ပါတော်မူပြီး မြန်မာနိုင်ငံ(မောင်ကျောက်တိုင်၊ ၁၉၇၂)

၁၀။ သီပေါမင်းနှင့် အင်းဝမြို့စား ဒပ်ဖရင် (ဦးတင်မောင်ရင်၊ မဟာ
ဝိဇ္ဇာ၊ ၁၉၇၅) ၁၁။ ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း (လူထုဒေါ်အမာ၊ ၁
၉၇၆)

၁၂။ ကုန်းဘောင်ခေတ် ပြင်သစ်-မြန်မာ ဆက်ဆံရေးသမိုင်း(ဒေါက်တာ ခင်မြကြူ၊ ၁၉၇၆) ၁၃။ မြန်မာ့သမိုင်းအတွင်းရေး ဦးမောင်မောင်လေး(ပါရီ)၊ ဦးဟန်ဌေး(သုတေသီ) ၁၉၇၈]

၁၄။ မင်းလက်ဝါး (ရွှေဘိုမိမိကြီး၊ ၁၉၇၉)

၁၅။ မိုးဝေစာပေမဂ္ဂဇင်း(“သီပေါမင်း အလောင်းတော်တိုက်ပွဲ”၊ တော်ဘုရားကလေး ဒီဇင်ဘာ၊ ၁၉၈၀) ၁၆။ မြတောင်သာသနာနှစ် ၁၀၀ (မန္တလေးမြို့၊ မဏိရတနာရာမ မြတောင်တိုက်၊ နာယကအဖွဲ့၊ ၁၉၈၃) ၁၇။ အတွေးအမြင် (“ပို့တော်မူနဲ့ ပါတော်မူ”၊ တော်ဘုရားကလေး အောင်ဇေ၊ ဇန်နဝါရီ ၁၉၈၆) ၁၈။ စာမော်ကွန်း (“ပါတော်မူရာပြည့်”၊ တော်ဘုရားကလေး အောင်ဇေ၊ ဧပြီ၊ ၁၉၈၆) ၁၉။ မန္တလေးမဂ္ဂဇင်း (“အတ္ထုပ္ပတ္တိ ရေးမယ်ဆိုရင်”၊ လူထုဒေါ်အမာ၊ ဖေဖော်ဝါရီလ၊ ၁၉၉၀) ၂၀။ စာပေဂျာနယ် (“စုဘုရားလတ်ကြောင့် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး ဆုံးရှုံးရတယ်ဆိုရင်”၊ တော်ဘုရားကလေး အောင်ဇေ၊ ဖေဖော်ဝါရီ၊ ၁၉၉၅) ၂၁။ စာပေဂျာနယ် (“အာဇာနည် မဟေသီ”၊ တော်ဘုရားကလေး အောင်ဇေ၊ ဧပြီ-မေ ၁၉၉၅) ၂၂။ ပါတော်မူမှ သည် မြန်မာ့ဇာတိမာန် (နတ်မောက်ထွန်းရှိန်၊ ၁၉၉၇) ၂၃။ အရင် ဧကရာဇ်၊ အခု လူ (ဒေါက်တာသန်းထွန်း၊ ၁၉၉၇)

မိတ်ဆက်စကား

စာရေးဆရာ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)က “ကုန်းဘောင်ရှင်းတမ်း” စာအုပ်တွင် မိတ်ဆက်စာ ရေးပေးပါရန် မေတ္တာရပ်ခံလာသည် ကို စာရေးသူက ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လက်ခံလိုက်ပါသည်။ ။

စာအုပ်၏ ခေါင်းစဉ်ကပင် “ကုန်းဘောင်ရှင်းတမ်း”ဟု ဆိုထားသောကြောင့် မြန်မာ့သမိုင်းနှင့် ပတ်သက်နေသည့် တိမ်းစောင်းနေသော အချက်များ ၊ ကွဲလွဲနေသော အချက်များ ၊ ငုပ်လျှိုးနေသော အချက်များ ၊ သံသယဖြစ်ဖွယ် အချက်အလက်များ စသည် တို့ ကို တတ်စွမ်းသမျှ သုတ်သင်ရှင်းလင်း တည့်မတ်ပေးသော ဆောင်းပါးများ ဖြစ်ကြောင်း ပေါ်လွင်ပါသည်။ ။

ဤကဲ့သို့ သမိုင်းအချက်အလက်များကို သုတ်သင် တည့်မတ် ရှင်းလင်းရေးသားထားသူ စာရေး ဆရာ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)၏ ဘဝသည် ပင် “လူမှန် နေရာမှန်” ဆိုရိုးစကားနှင့်အညီ ဘိုးစဉ် ဘောင်ဆက်မှ နေ၍ သမိုင်းရေးစီကြောင်းတွင် လွင့်မျောလျက် သမိုင်းဖြစ်စဉ်များ နှင့် နီးစပ်ရင်းနှီးသူ ဖြစ်လေသည်။ ။

အနည်းငယ်မျှ ချဲ့ထွင် ရေးသားရလျှင် စာရေးဆရာ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)၏ ဘေး၊ ဘိုး၊ ဘီ၊ ဘင်များ ၏ ဇာတိမှာ အထက်အညာဒေသ ဖြစ်သည်။ ။ သက္ကရာဇ် ၁၂၂၈ ခု၊ ပန်းတိမ်းအရေးတော်ပုံအတွင်း စာရေးဆရာ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)၏ ဘီကြီးဖြစ်သူ အခွန်ဝန် မဟာမင်း

သူရိန်နှင့် အခွန်ဝန်ကတော် ခင်ကြော့မိသားစုသည် အသက်အန္တရာယ်မှ လွတ်ရာလွတ်ကြောင်း မန္တလေးမှ ရန်ကုန်၊ ရန်ကုန်မှ ထားဝယ်၊ အဆင့်ဆင့် ပြောင်းရွှေ့အခြေစိုက်ခဲ့ရာမှ ထားဝယ်မြို့သည် စာရေးဆရာ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)၏ မိဘဘိုးဘွားများ ချက်မြုပ်ရာဒေသ ဖြစ် လာလေသည်။ ။

အခွန်ဝန်ကတော် ခင်ကြော့တွင် ခင်သော့၊ ခင်ဖော့ ဟူ၍ အခြားမွေးချင်း နှစ်ဦးရှိသည့်အနက် အစ်မ ခင်သော့သည် မဟာမင်းလှသင်္ခယာဘွဲ့ခံ အိမ်ရှေ့အတွင်းဝန် ဦးသင်ကတော် ဖြစ်လေသည်။ ။ ညီမငယ် အငြိမ့်အပျိုတော် ခင်ဖော့သည် မူကား ပဉ္စမသင်္ဂီယနာတင်မင်းတုန်းမင်းကြီး၏ ညီတော်ရင်း အိမ်ရှေ့ဥပရာဇာ ကနောင်မင်း၏ ကိုယ်လုပ်တော် ဆောင်ရ သခင်ကြီးတစ်ပါး ဖြစ်၏။ ကနောင်မင်းနှင့် ဆောင်ရသခင်ကြီး ခင်ဖော့မှ သက္ကရာဇ် ၁၂၁၉ ခု တပေါင်းလဆန်း၊ ၈ ရက် ကြာသပတေးနေ့တွင် လင်းပင်တိုက်စားမင်းသား ထိပ်တင်ကိုယ်တော်ဖြစ် ဟူသော သားတော်တစ်ပါးကို မြင်သည်။ ။ ယင်းလင်းပင်တိုက်စားမင်းသားသည် အထက်မြန်မာနိုင်ငံကို အင်္ဂလိပ်တို့ မသိမ်းပိုက်မီ ရှမ်းပြည်နယ်တောင် ပိုင်းသို့ ရောက်ရှိ လာပြီး မိုးနဲစော်ဘွား၊ ရပ်စောက်စော်ဘွား၊ ကျိုင်းတုံစော်ဘွား၊ မိုင်းပွန်စော်ဘွားကြီးတို့ နှင့်အတူ လင်းပင်မဟာမိတ်အဖွဲ့ကြီး (Limbin Confederacy) ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်လျက် နယ်ချဲ့ အင်္ဂလိပ်တို့ အား ခုခံတွန်းလှန်ခဲ့သော မင်းသားတစ်ပါး ဖြစ်သည်။ ။

အခွန်ဝန် မဟာမင်းကျော်သူရိန်နှင့် အခွန်ဝန်ကတော် ခင်ကြော့မှ သမီးခင်သူ၊ ယင်း ခင်သူမှ သမီး ဒေါ်မြင့် စသည် ဖြင့် အစဉ်အဆက် ဆင်းသက်လာခဲ့သည်။ ။ ယင်း ဒေါ်မြင့်သည် ထားဝယ်မြို့၏ မျက်နှာဖုံး၊ ထိပ်တန်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင် အမိန့်တော်ရ ရှေ့နေ ဦးထူးမြင့်နှင့် လက်

ထပ်ရာ ဦးဟောက်၊ ဦးလောက်၊ ဦးစူ၊ ဒေါ်အေးမေ ဟူ၍ သားသမီးလေး
ယောက် ထွန်းကားခဲ့သည် ။

ဦးထူးမြင့်၊ ဒေါ်မြင့်တို့ ၏ သားအကြီးဖြစ်သူ ဦးဟောက်သည်
စစ်ကြိုခေတ်တွင် စာရေးသူ၏ ဘကြီးနှင့်အတူ နိုင်ငံရေးလောကတွင်
ကျင်လည်လှုပ်ရှားခဲ့ပြီး Mr. H.C. Khoo F.R.C.M (London) အဖြစ်နှင့် သ
စ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန ပါလီမန် အတွင်းဝန် ရာထူး၌ တာဝန်ထမ်း
ဆောင်ခဲ့ပါသည် ။ သားအလတ် ဦးလောက်သည် အစ်ကိုဖြစ်သူနှင့် တစ်
ချိန်တည်းမှာ ပင် Mr.L.C.Khoo Bar-at-Law အဖြစ်နှင့် မင်းတိုင်ပင် အမ
တ်အဖြစ် ထားဝယ်မြို့နယ်မှ အရွေးခံရသူဖြစ်ပါ၏။ ထိုအချိန်တွင် စာ
ရေးသူ၏ ဘကြီးသည် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာန ပါလီမန်အ
တွင်းဝန် ရာထူး၌ တာဝန်ထမ်းဆောင် ခဲ့သည် ဖြစ်ရာ စာရေးဆရာ
မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)၏ လူကြီးမိဘများ နှင့် စာရေးသူတို့ သည်
ထိုစဉ် ကပင် ဆက်သွယ် ရင်းနှီးခဲ့ပါသည် ။

စစ်ကြိုခေတ် ပါလီမန်တွင် မြန်မာဘုရင်၏ ဆွေတော်မျိုးတော်များ ၊
မှူးတော်၊ မတ်တော်၊ နန်းတွင်းသူ၊ နန်းတွင်းသား အဆက်အနွယ်များ
ရှိကြသည့်အနက် စာရေးသူ မှတ်သားမိသမျှ အချို့မှာ
မက္ခရာမင်းသားကြီးနှင့် မလွန်ခင်လေးတို့ ၏ သားတော် မက္ခရာထိပ်တ
င်ဖြူ၊ မက္ခရာမင်းသားကြီးနှင့် မိုင်းစိတ်ခင်လေး၏ သားတော် မက္ခရာ
ထိပ်တင်ဝ၊ သစ်တောဝန်ကြီး ဦးမောင်မောင်ကျော်(လယ်မမြို့စား၊ ဗန်း
မော်ဝန်မင်းကြီး မဟာမင်းလှ ရာဇာ၏ သား၊) သမဝါယမအသင်းဝန် ဦး
မောင်မောင်ပြား (မြင်းစုကြီးဝန်ထောက် မင်းကြီး မဟာမင်းခေါင်ကျော်
ထင်၏ သား)စသည် တို့ ဖြစ်ကြသည် ။

လောကကြီးသည် အကန့်အသတ်မရှိ ကျယ်ပြန့်ပါ၏။ သို့သော် ရှေး

ရေစက် ကံမကုန်လျှင် ပြန်ဆုံ ရမြဲ ဖြစ်သည် နှင့်အညီ ထီးရိပ်၊ နန်းရိပ်မှ ကိုယ်လွတ်ရုန်းထွက်ပြီးနောက် ရေခြား၊ မြေခြား၊ အဝေးအလံ ဒေသဖြစ်သော ထားဝယ်မြို့တွင် စိတ်သစ်၊ လူသစ်၊ ဘဝသစ် ထူထောင်ခဲ့ကြသော အခွန်ဝန် မဟာမင်း ကျော်သူရိန်နှင့် ဝန်ကတော် ဒေါ်ခင်ကြော့တို့၏ မြေးမြစ် အဆက်အနွယ်များ သည် ဆွေတော်၊ မှူးတော်၊ မတ်တော်၊ နန်းတွင်းသူ၊ နန်းတွင်းသား အဆက်အနွယ်များ နှင့် တစ်ကျော့ ပြန်လည် ရင်းနှီးရပြန်သည် ။ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော် ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးဟောက်၊ မင်းတိုင်ပင်အမတ် ဦးလောက်တို့ ၏ ညီမ ဝမ်းကွဲ ဒေါ်စီဥသည် အထက်လွှတ်တော်အမတ် မင်းသားကြီး မက္ခရာ ထိပ်တင်ဝနှင့် လက်ဆက်သော ကြောင့် ဖြစ်သည် ။

တစ်ဖန် အထက်လွှတ်တော်အမတ် မင်းသားကြီး မက္ခရာထိပ်တင်ဝ နှင့် ဒေါ်စီဥတို့ ၏ မြေးယောက်ျားသည် အထက်လွှတ်တော်အမတ် သစ်တောဝန် ဦးမောင်မောင်ကျော်နှင့် ဝန်ကတော် ဒေါ်ခင်ခင်ကြည်တို့ ၏ မြေးမနှင့် ရေစက်ဆုံကြလေသည် ။ ဝန်ကတော် ဒေါ်ခင်ခင်ကြည်၏ ဖခင် ကွမ်းရည်တော် မောင်မောင်ခန့်သည် စာရေးသူ၏ ဘေးအ(ဖခင်ဘက်မှ) ဒီပဲယင်းမြို့ဝန် မဟာမင်းထင်နှင့် ညီအစ်ကိုဝမ်းကွဲ တော်စပ်ကြသောကြောင့် စာရေးဆရာ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)နှင့် စာရေးသူတို့သည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ရင်းနှီးကြသည် မှာ အတွင်းသိ၊ အပြင်သိ အနေအထား၌ ရှိကြပါသည် ။

စာရေးဆရာ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)၏ မိဘများ သည် ခရိုင်ရဲဝန်ဦးစုနှင့် ဒေါ်ဒေါ်ရွှေတို့ ဖြစ်ကြသည် ။ တစ်ဖန် ဒေါ်ဒေါ်ရွှေ၏ ညီမအရင်း ဒေါ်လှိုင်လှိုင်(မြန်မာပြန်)သည် စာရေးဆရာမကြီး ဒဂုန်ခင်ခင်လေးနှင့် အထူးခင်မင်ရင်းနှီးသည့် အားလျော်စွာ အဒေါ်ဖြစ်သူ ဒေါ်ဒေါ်လှိုင်ကို အကြောင်းပြုလျက် စာရေးဆရာ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)သည်

လည်း စာရေးဆရာမကြီး ဒဂုန်ခင်ခင်လေးနှင့် သားအမိတမျှ ခင်မင်ရင်းနှီးခဲ့ရသည် သာမက ဒဂုန်ခင်ခင်လေး ဖောက်သည် ချခဲ့သော နန်းတွင်းရေးရာ ဗဟု သုတအဖြာဖြာကို နားရည်ဝခဲ့သူ ဖြစ်ပါသည်။ ။

မည်သို့ပင် အသိုင်းအဝန်း အနေအထား အဆင်သင့်စေကာမူ၊ မည်သို့ပင် နန်းတွင်းရေးရာ ဗဟု သုတအဖြာဖြာနှင့် ပြည့်စုံစေကာမူ မွေးရာပါ အရည်အသွေးဖြစ်သော စာရေးဝါသနာရှိသောကြောင့် သာလျှင် စာရေးဆရာ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)သည် ယခုကဲ့သို့သော “ကုန်းဘောင်ရှင်းတမ်း” ဆောင်းပါးများကို ရေးသားပြုစုနိုင်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ။

စာရေးသူ ဆက်လက်ဖော်ကောင်လုပ်ရဦးမည်ဆိုလျှင် စာရေးဆရာ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်) သည် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားဘဝကတည်းကပင် စာရေးဆရာကြီး သော်တာဆွေ ဦးစီးထုတ်ဝေခဲ့သော “အဟိ”စာစောင်တွင် စာပြောင်၊ စာရွန်း ဟာသ စာပေများ ရေးသားခဲ့သော ဝါရင့်ကလောင်ရှင် တစ်ချောင်း ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ။ သမိုင်းရေးသားရာ၌ “စေတနာမှန်မှ အကျိုးပေးသန်သည်”ဟု မြန်မာတို့ ဆိုရိုးစကားရှိခဲ့သည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းအပေါ်တွင် ထားရှိအပ်သော စေတနာ မှန်ကန်ရန်လည်း အထူးအရေးကြီးပါသည်။ ။

ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့စနစ်ကို ကိုယ်စားပြုကြသော လူမျိုးခြား၊ သမိုင်းပညာရှင်များ သည် ကိုယ့်မင်း ကိုယ့်ချင်း လွတ်လွတ်လပ်လပ် နေထိုင်ခဲ့ကြသော မြန်မာလူမျိုးများအား ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံ ကျွန်သပေါက်ဘဝတွင် နစ်မျောသာယာနေစေလိုသော စေတနာဆိုးဖြင့် “ကုန်းဘောင်မင်းဆက်ဝင် ဘုရင်များ သည် အရူးများ ဖြစ်ကြောင်း၊ အရက်ချိုးကပ်နေသူ သီပေါမင်းတရားကြီးနှင့် အသျှင်နန်းမတော် မိဖုရားခေါင်ကြီးတို့ ကို ဆိုးသွမ်းရက်စက်ကြောင်း၊ ရရာလက်နက်ကို စွဲကိုင်လျက် န

ယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်များကို တော်လှန်ခဲ့ကြသော မြန်မာမျိုးချစ်ပုဂ္ဂိုလ်များအား လူဆိုးဓားပြများ သာဖြစ်ကြောင်း စသည် ဖြင့် အထက်လွှာမှ အောက်ဆုံးအထိ ချိုးနှိမ်ရေးသားခဲ့ကြသည်။ ။ ယင်း စာအုပ်စာတမ်းများ သည် ယနေ့တိုင် ထုနှင့်ထည်နှင့် အခိုင်အခံမပျက် တည်ရှိနေဆဲဖြစ်၍ ၊ ဤနေရာတွင် အကျယ်အဝန်း မဆွေးနွေးဘဲ ထားလိုက်ပါသည်။ ။”

မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းကို လေ့လာရာတွင် “အမြင်မှန်မှန်” ဝေဖန်သုံးသပ်ဖို့ လည်း လိုအပ်ပါသည်။ ။ ခေတ်သည် တရွေ့ရွေ့ ပြောင်းလဲနေသည် နှင့်အမျှ တစ်ဆက်ပြီးတစ်ဆက် ဖြစ်ပေါ်လာသော မျိုးဆက်သစ်များ ၏ အတွေးအမြင် အယူအဆသည် စာရေးသူတို့ ငယ်စဉ်က အတွေးအခေါ် အယူအဆတို့ နှင့် မတူ၊ တစ်မူ ကွဲပြားခြားနားနေသည် မှာ အထင်အရှားဖြစ်သည်။ ။

အယူအဆချင်း မတူသော သက်ကြီးဝါကြီးများအား ‘ခေတ်မီဘူးကွာ၊ တော်ရာခေါက်ထား လိုက်ကြ’ဟူသော လူငယ်တို့ ၏ ပြောဆိုသံကို နေရာအနှံ့ နားလျှံခမန်း ကြားနေရလေသည်။ ။ မိဘ၊ ဘိုးဘွား၊ လူကြီးသူမများကို ရိုသေလေးစားစွာ ပြောဆိုဆက်ဆံရသည့် မြန်မာဓလေ့ထုံးစံသည် အစဉ်အလာကြီးမားသော မိသားစုအတွင်း၌ ငွေငွေမျှသာ ကျန်ပါတော့သည်။ ။

အလားတူပင် နှောင်းခေတ် သမိုင်းပညာရှင်တို့ သည် ရှေးခေတ်သမိုင်းဝင် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများကို အကဲဖြတ်ရာတွင် ထိုခေတ်၏ ယေဘုယျအခြေအနေ၊ အယူအဆတို့ ကို ထည့်သွင်းသုံးသပ်ခြင်းမပြုဘဲ အကဲဖြတ်ကြသောကြောင့် တစ်ဖက်သတ် ဝေဖန်ပြောဆိုသည့် အနေအထားသို့ ရောက်ရှိတတ်ကြသည်။ ။ ဤအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဝန်ကြီးချုပ် ရုရှီဂျဝါဟာလာလ်နေရှူးက ချစ်သမီးဖြစ်သူ အင်ဒီ

ရာဂန္ဓီ(အိန္ဒိယဝန်ကြီးချုပ်)ထံ ရေးသားပေးပို့သော စာတစ်စောင်တွင် -

“သမိုင်းဘာသာရပ်ကို သမီး စိတ်ဝင်စားရင် သမိုင်းဘာသာရပ်ရဲ့ နှစ်သက်စွဲလမ်းစရာတွေ တွေ့ရရင် ရှုပ်ထွေးလှတဲ့ ရှေးကဖြစ်ရပ်တွေကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း နားလည်သွားအောင် ရေးထားတဲ့ သမိုင်းစာအုပ်တွေကို သမီးကိုယ်တိုင် ရှာဖွေဖတ်ရှုနိုင်တာပဲ။

ဒါပေမဲ့ သမိုင်းစာအုပ်တွေ ဖတ်ရှုရုံသက်သက်ကတော့ အကျိုးမများပါဘူး။ ရှေးက ဖြစ်ရပ်တွေကို ကောင်းကောင်း နားလည်ချင်ရင် ဒါတွေကို ကိုယ်ချင်းစာနာစိတ်၊ နားလည်စိတ်နဲ့ ကြည့်တတ်၊ ဖတ်တတ်ရမယ်။

ရှေးခေတ် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်အကြောင်း ကောင်းကောင်း နားလည်ချင်ရင် သူ့ပတ်ဝန်းကျင်၊ သူနေထိုင်ကြီးပြင်းခဲ့ရတဲ့ သူ့ဘဝ၊ သူ့ရဲ့ သဘောတရား အယူအဆပါ ပေါင်းစပ်လေ့လာရမှာ ပေါ့။ ရှေးခေတ်က ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို အခုထိ အသက်ထင်ရှားရှိနေပြီး ဖေဖေတို့လိုပဲ အတွေးအခေါ်ရှိကြတယ်လို့ ကြိုတင် ဆုံးဖြတ်ထားရင် ဘယ်မှာ ယထာဘူတကျမှာ လဲ သမီးရယ်။

ဖေဖေတို့ ခေတ်မှာ ကျေးကျွန်စနစ်ကို ကောင်းပါတယ်လို့ ပြောမယ့်သူ မရှိတော့ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ပလေတို(Plato)ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးကတော့ ကျေးကျွန်စနစ်ဟာ ရှိအပ်တယ်လို့ ယူဆခဲ့ဖူးတယ်။ သိပ်တောင် မကြာသေးပါဘူး၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာ ဆိုရင် ဒီကျေးကျွန်စနစ်ကြီး တည်မြဲဖို့ အတွက် လူ့အသက်ပေါင်း ထောင်ပေါင်းများစွာ စွန့်လွှတ်ခဲ့ရတယ်။ ပြီးခဲ့တဲ့ ခေတ်ကို လက်ရှိခေတ် အခြေအနေနဲ့ ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်လို့ မဖြစ်ဘူး သမီးရယ်”ဟူ၍ ရေးသားခဲ့ဖူးသည် ။

သမိုင်းဟူသည် မှာ လူတို့ ၏ လုပ်ဆောင်ချက် စွမ်းရည်ဖြင့် ဖွဲ့ယှက်တည်ဆောက်ထားခြင်းသာ ဖြစ်သည် ။ သမိုင်းဝင် ပုဂ္ဂိုလ်များကို မေ

တ္တာအရင်းခံထားလျက် ရှုမြင်သုံးသပ်သော အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဝန်ကြီးချုပ် ရှီဂျာဝါဟာလာလ်နေရှူး၏ အဆိုအမိန့်ကို မေတ္တာတရားကို အလေးအနက် တန်ဖိုးထားကြသော ပုဂ္ဂိုလ်မှန်သမျှ နှစ်သက်လက်ခံကြလိမ့်မည်ဟု စာရေးသူ ယုံကြည်ပါသည်။ ။

လူမှန်၊ နေရာမှန်၊ စေတနာမှန်၊ အမြင်မှန် စသည် တို့ အပြင် တင်ပြသည့် အချက်အလက် မှန်ကန် မှုသည် လည်း အထူးလိုအပ်ပါသည်။ ။ “ကုန်းဘောင်ရှင်းတမ်း”စာအုပ်တွင် စုစည်းဖော်ပြထားသော ဆောင်းပါးတစ်စောင်ချင်းကို လေ့လာပါက တိမ်းစောင်းလွဲချော်နေသော သမိုင်းအချက်အလက်များကို ရှင်းလင်းထားကြောင်း သိသာပါ၏။

“ခဲသုံးခဲရှင်းတမ်း”လာ လက်ထက်တော်ကြီး၊ လက်ထက်တော်ကလေး နှစ်ရပ်စလုံး၌ “ပညာ သိဒ္ဓိကျော်ခေါင်”ဘွဲ့မည်နှင့် ထင်ပေါ်ကျော်စောခဲ့သော ဘုရင့်သမားတော်ကြီး ဆရာခဲသည် သူငယ်နာ ကုထုံးတွင် မယှဉ်နိုင်သော ပညာရှင်ကြီး ဖြစ်ပါ၏။ ဆရာခဲကြီး၏ ဖခင်၊ ဘုရင့်သမားတော်ကြီး နေမျိုးဣန္ဒာဘိသက္က လက်ထက်မှ စလျက် တိုင်းရင်းဆေးစွမ်းကောင်းများကို လက်ကိုင်ထားလျက် သားဆရာညို၊ မြေးဆရာမကြီး ဒေါ်ဒေါ်အေး၊ မြစ် ဒေါ်မာနှင့် ခင်ပွန်း ဦးမောင်မောင်မြ၊ ထို့နောက် သမီး ဒေါ်ယဉ်ယဉ်မြ စသည် ဖြင့် တိုင်းရင်းဆေးပညာလောကတွင် အခြေခိုင်ခိုင် ထည်ထည်ဝါဝါနှင့် ရပ်တည်ကုသပေးနေဆဲ ဖြစ်၏။

လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း (၂၀)ခန့်က ထွက်လာသော စာအုပ်တစ်အုပ်တွင် နောင်တော် ပုဂံမင်း တရားကြီးကို ပုန်ကန်ရန် မင်းတုန်းမင်းနှင့် ကနောင်မင်းညီတော် နောင်တော် နှစ်ပါးသည် ရွှေဘိုမြို့သို့ ထွက်တော်မူကြသောအခါ နောက်တော်မှ လိုက်ပါလျက် ရွှေဘိုမြို့ကို ခဲရာခဲဆစ်

တိုက်ယူဆက်သသော ရဲဘက် မြင်းတပ် ဗိုလ်ဟောင်း ဗိုလ်ခဲသည် ဘုရင့်သမားတော်ကြီး ဦးခဲဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည် ကို တွေ့ရပါ၏။

ယင်း သမိုင်းဝင် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ရဲဘက်မြင်းတပ်ဗိုလ် ဦးခဲသည် ဘုရင့်သမားတော်ကြီး ဦးခဲနှင့် မည်သို့မျှ မပတ်သက်၊ တစ်ဦးစီဖြစ်ကြောင်းကို မန္တလေးမြို့နေ ဆွေတော်မျိုးတော်၊ မှူးတော် မတ်တော်၊ နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသား အဆက်အနွယ် မှန်သမျှ သိကြပါသည် ။ ယင်းစာအုပ်ကို မန္တလေးသား ပညာ ရှင်တစ်ဦးက အမှာ စာ ရေးသား ကူညီပံ့ပိုးပေးလိုက်သည့်အခါ သမိုင်းတန်ဖိုးရှိသော စာအုပ်အနေဖြင့် လက်ကျန်မရှိအောင် စာပေဈေးကွက်တွင် အရောင်းသွက်ခဲ့ပါ၏။

ဤသို့ သမိုင်းဝင် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး တစ်ဦးအကြောင်းကို အဖြူပေါ်အမည်းတင်လျက် တလွဲတချော် ရေးသားလာသည့်အခါ သက်ဆိုင်သူများက ရှင်းလင်းရမည့်တာဝန်လည်း ရှိပါ၏။ စာရေးဆရာမောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)၏ အစ်ကိုဝမ်းကွဲ မက္ခရာထိပ်တင် ရန်အောင် (အထက်လွတ်တော်အမတ်၊ မင်းသားကြီး မက္ခရာထိပ်တင်ဝနှင့် ဒေါ်စီဥတို့ ၏ သား)၏ ယောက္ခမ ခင်ကလေးသည် ရဲဘက်မြင်းတပ် ဗိုလ်ဟောင်း ဦးခဲ၏ မြေးအရင်းပင်ဖြစ်ရာ၊ စာရေးသူ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)သည် ယင်းတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ဖြေရှင်းရမည့်သူ ဖြစ်လာပါ၏။

စာရေးဆရာ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)၏ ဖခင် ခရိုင်ရဲဝန် ဦးစူ၏ အဘွား ခင်သူသည် အိမ်ရှေ့ ဘုရား၏ သားတော် လင်းပင်မင်းသားကြီးနှင့် အမေညီအစ်မအရင်းမွေး မောင်နှမဝမ်းကွဲ တော်စပ်ကြောင်း အထက်တစ်နေရာတွင် ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည် ။ ပတ်သက်ရာ ပတ်သက်ကြောင်းမို့ သံယောဇဉ်ရှိနေသည် လား မဆိုနိုင်။ စာရေးဆရာ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)သည် “အိမ်ရှေ့မင်းထန်းတော”ကို အထူး စိ

တ်ဝင်စားသူဖြစ်ပါ၏။

ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏ ညီတော် အိမ်ရှေ့ဘုရားကို War Price ဟု နိုင်ငံခြားသားများက သတ်မှတ်ထားကြ၏။ ယင်းသို့ သတ်မှတ်ထားသည် နှင့်အညီ အိမ်ရှေ့ဘုရားသည် စစ်စိတ်စစ်မာန် ပြင်းထန်သူ မင်းသားတစ်ပါး ဖြစ်ပါ၏။ အိမ်ရှေ့ဘုရား၏ အကြီးမားဆုံး ရည်ရွယ်ချက်မှာ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့ လက်နက်အားကိုးဖြင့် အဓမ္မသိမ်းပိုက်ယူငင်သွားသော တနင်္သာရီတိုင်း၊ ရခိုင်တိုင်းနှင့် အောက်မြန်မာနိုင်ငံတို့ ကို ပြန်လည်တိုက်ခိုက် ယူငင်ရန်ပင်ဖြစ်သည် ။ ထိုရည်မှန်းချက် အထမြောက်စေရန် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့ နှင့် မလွဲမသွေ စစ်ခင်းရပေဦးမည်ဟု ယုံကြည်တော်မူသည့်အလျောက် အိမ်ရှေ့ဘုရားသည် လုပ်သင့်လုပ်ထိုက်သည် မှန်သမျှကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါ၏။

အိမ်ရှေ့ဘုရား၏ စားကျေးမြို့ရွာများမှ ရသော အခွန်ဘဏ္ဍာတော်များ ဖြင့် မန္တလေးမြို့ အမရပုံ ခေါင်ရပ်၌ လက်နက်စက်ရုံ တည်ဆောက်ပြီးနောက် ‘ကုလားဖြူ၊ ကုလားမည်းတွေ ယူသွားတဲ့ နယ်မြေ တွေကို ပြန်တိုက်ယူကြရမယ်။ ကြိုးစားလိုက်ကြ မောင်မင်းတို့’ ဟု စက်ရုံတော် အမှုထမ်းများအား တိုက်တွန်းအားပေးစကား မိန့်မြွက်တော်မူရင်း အိမ်ရှေ့ဘုရားသည် အင်္ကျီမပါ၊ ပုဆိုး ခါးတောင်းကျိုက် နှင့် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်တော်မူတတ်သည် ။

ကနောင်မင်းသားသည် ဥပရာဇာ အိမ်ရှေ့မင်းအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူရာ ဌာနမှာ ရတနာသိင်္ဃီ ခေါ် ရွှေဘိုမြို့ပင်ဖြစ်သည် ။ ကုန်းဘောင်မင်းဆက်ကို လက်မွန်အစ တည်ထောင်ခဲ့သူ အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် ထန်းလုံးတပ်မြို့မှ ဘုန်းလက်ရုံးကို နိုင်ငံအဝန်း ဆန့်တန်းဖြန့်ကြက်ခဲ့သည် ကို သတိ အမှတ်ရတော်မူဆဲဖြစ်သော အိမ်

ရှေ့ဘုရားသည် ထန်းပင်စိုက်ပျိုးရန် ထိုစဉ်ကပင် စိတ်ဝင်စားတော်မူခဲ့ပါ၏။ သက္ကရာဇ် ၁၂၁၅ ခု တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၅ ရက်နေ့တွင် စံတော်မူရင်း ရွှေဘိုမြို့တော်မှ အမရပူရမြို့တော်သို့ ပြောင်းရွှေ့စံမြန်းတော်မူပြီးနောက်တွင် မန္တလေးမြို့၏ မြောက်ဘက်၊ မတ္တရာမြို့နယ် ရှိ “အိမ်ရှေ့မင်းထန်းတော”ကို ပြုစုတော်မူခဲ့ပါသည် ။ စာရေးဆရာမ ရွှေဘို မိမိကြီးကလည်း ရွှေဘိုမြို့ အနီးတွင် အလားတူ အိမ်ရှေ့မင်း ထန်းတောရှိကြောင်း သတင်းပို့ပါသည် ။

မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးနှင့် ကနောင်မင်း ညီတော်နောင်တော် နှစ်ပါးစလုံးပင် အရက်သေစာ သောက်စားမှုးယစ်ခြင်းကို လိုလား နှစ်သက်တော်မူကြသည် မဟုတ်ပေ။ ညီတော် နောင်တော် နှစ်ပါးစလုံးပင် အရက်သေစာကို အဆိပ်အတောက်သဖွယ် ရှောင်ကြဉ်တော်မူကြသည် သာမက သားတော်၊ တူ တော်များကိုလည်း အလားတူ ရှောင်ကြဉ်ကြစေရန် ထိန်းချုပ်ကွပ်ကဲခဲ့ကြသူများ ပင် ဖြစ်ပါ၏။

သို့သော် နောင်မျိုးဆက်သစ်များ အမြင်တွင် ကနောင်မင်း၏ မူလရုပ်ပုံလွှာသည် မှေးမှိန်ပျောက်လျက် ထန်းရည်အရက် စွဲလမ်းခဲ့မင်သော မင်းသားတစ်ပါးအနေဖြင့် အထင်အမြင်လွဲမှားလာကြသည် မှာ ကိုယ်တွေ့မျက်မြင်ပင် ဖြစ်ပါ၏။ ဟိုတယ်ကြီးတစ်ဆောင် ယမကာခန်းမတွင် “ထန်းတောကြီး အတွင်း အိမ်ရှေ့မင်းသည် ထန်းရည်သောက်တော်မူဟန်” ခန်းလုံးပြည့် ပန်းချီကားကြီး ချိတ်ဆွဲထားသည် ကို တွေ့ခဲ့ရပါသည်

။

တစ်ခါကလည်း ပညာရှင်တစ်ဦးက ‘ကနောင်မင်းသားကြီးက ထန်းရည်ကြိုက်သလား’ဟူ၍ စာရေးသူကို မေးခဲ့ဖူးပါသည် ။ ဤအချက်ကို စဉ်းစားဆင်ခြင်လျှင် နှောင်းခေတ် သမိုင်းပညာရှင်တို့ ၏ အမြင်တွင်

ကနောင်မင်း၏ ရုပ်ပုံလွှာသည် ထန်းရည်တစ်ကျိုက်၊ ကြက်ကြော်တစ် ကိုက်နှင့် မွေ့လျော်နေ သူသာဖြစ်ကြောင်း သိရပါ၏။

စာရေးဆရာ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)သည် ကား သမိုင်းအကိုးအ ကား စာအုပ်များကြားတွင် နစ်မြုပ်နေသူမဟုတ်။ သမိုင်းဝင် အိမ်ရှေ့မ င်း ထန်းတောသို့ မရောက်မနေ နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် သွားရောက် ကွင်းဆ င်း လေ့လာခဲ့သူဖြစ်ပါ၏။ အချက်အလက်မှန်ကို ရယူလိုသော သမိုင်းသု တေသီတို့ သည် လိုအပ်လျှင် ကွင်းဆင်းလေ့လာမှု ပြုအပ်သည် ဟူသော အချက်ကို မငြင်းနိုင်ပေ။

လူမှန်၊ စေတနာမှန်နှင့် အမြင်မှန်၊ အချက်အလက်မှန် စသည် တို့ အ ပြင် အသုံးအနှုန်း မှန်ကန်မှုကို ဆက်လက်ဆွေးနွေးရန် ပါရှိသည် ။ သ မိုင်းဘာသာရပ်သည် နိုင်ငံတော်နှင့်တကွ လူမျိုးတစ်မျိုးလုံးပါ ဆက်နွှ ယ်ပတ်သက်နေသော အကြောင်းအရာဖြစ်ပါ၏။ သမိုင်းစဉ်တစ်လျှော က် ကျင်လည်လှုပ်ရှားခဲ့ကြသော မင်းဧကရာဇ်မှ စလျက် နိုင်ငံဝန်ဆော င် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ အထိ ယင်းတို့ အကြောင်းကို အခါအခွင့် ကြုံကြိုက်၍ ရေးသားကြရလျှင် နိုင်ငံမျက်နှာ၊ လူမျိုးသိက္ခာနှင့်အညီ အဆင့်မြင့်မြင့် သုံးနှုန်းရေးသားလေ့ ရှိကြပါ၏။ မင်းဧကရာဇ်နှင့်တကွ နိုင်ငံအကြီးအ ကဲ ပုဂ္ဂိုလ်များ သည် လည်း နိုင်ငံမျက်နှာ၊ လူမျိုး သိက္ခာနှင့်အညီ ထိန်း ထိန်းသိမ်းသိမ်း သုံးနှုန်းပြောဆိုလေ့ ရှိကြပါသည် ။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးနောက်ပိုင်းတွင် အဏုမြူဗုံးဒဏ်ကို မရှုမလှ ခံ လိုက်ရသောအခါ ဂျပန်ဧကရာဇ် ဟိရိုဟီတိုသည် ဂျပန်နိုင်ငံ အသံလွှင့် ဌာနမှ နေ၍ ဂျပန်တစ်မျိုးသားလုံးအား “အမေရိကန်တို့ ကို အရှုံးပေး၊ အညံ့ခံလိုက်ပြီဖြစ်ကြောင်း” ကြေညာရာတွင် အရှုံးပေးအညံ့ခံ၊ ဒူးထော က်၊ လက်နက်ချ စသည့် အသုံး အနှုန်းများကို ရှောင်ရှားပြီး “We have r

esolved to pave the way for a grand peace for all the generations to come by enduring the unendurable and by suffering what is unsufferable” ဟု ကြေညာသွားခဲ့ပါသည်။ ။

အဓိပ္ပာယ်မှာ “နောင်လာမည့် မျိုးဆက်သစ်များ အတွက် ကြီးကျယ်သော ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်ထွန်း လာစေရန် လမ်းခင်းသည့်အနေဖြင့် သည်းခံနိုင်ခဲ့သည့်အရာကို ကြိတ်မှတ်သည်းခံရန်၊ ခံစားနိုင်ခဲ့သည့်အရာကို ကြိတ်မှတ်ခံစားရန် ကျွန်ုပ်တို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်ရပါကြောင်း” စသည်တို့ ဖြစ်ပါ၏။ သေးငယ် သိမ်နပ်သော အသုံးအနှုန်းကို ရှောင်ရှားပြီး စိတ်ဓာတ်ကြံ့ခိုင်မှုကို အလေးအနက်ထား ပြောကြားတတ်သော ဂျပန်လူမျိုးတို့ သည် ပြာပုံအဆင့်မှ ရုန်းကန်လျက် ထိပ်တန်း တိုင်းပြည်ကြီးအဆင့်ထိ ကြိုးစားခဲ့သည် မှာ အားလုံးမျက်မြင်ပင် ဖြစ်ပါ၏။

မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်း စာအုပ်များ တွင် လည်း အလားတူပင် နိုင်ငံအတွတ်အထိပ် မင်းဧကရာဇ်နှင့် ပတ်သက်နေသည် ကို တိုင်းပြည်မျက်နှာ၊ လူမျိုးသိက္ခာကို ထောက်ရှုလျက် တခမ်းတနား ရေးသားသည် လည်း ရှိပါသည်။ ။ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့ သည် မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်းကို သိမ်းပိုက်ရန်အတွက် လက်နက်အားကိုးနှင့် အကြမ်းဖက်၍ တစ်သွယ်၊ ပရိယာယ်ဝေဝုတ်သုံး၍ တစ်ဖုံ၊ ဘက်စုံ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားသည် ကို မင်းဧကရာဇ်နှင့် အသျှင် နန်းမတော် မိဖုရားခေါင်ကြီးတို့ သည် မရုန်းသာ မတိမ်းမသာ ဖြစ်တော်မူကြရကြောင်းကို ကနီမြို့ စစ်ကဲမင်းထင်ရာဇာက “မန္တလေးရတနာပုံ မဟာရာဇဝင်တော် ကြီး”၌

“စစ်ဘုရင် ပရန်ဒါဂတ်ဆာ၊ ဆလေတင်မင်းကြီးတို့ ရွေးတော်ယူတံခါးက ရွှေနန်းတော်သို့ဝင်ရာ၊ ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးဘုရား အတွေ့ခံတော်မူသည်။ ။ ကြည်ကြည်သာသာ စကားပြောဆိုတော်မူပြီးလျှင် ဒဗ္ဗသ

ဗ္ဗာရ အဆောက်အဦ ကြီးမားရင့်မာတော်မူသည် ဖြစ်သောကြောင့် အင်္ဂလိပ်မင်းတို့ အလိုသို့လိုက်၍ ခန္တီပါရမီကို ဖြစ်စေတော်မူသည် ”ဟု ရေးသားထားခဲ့ပါသည်။ (မူရင်းသတ်ပုံအတိုင်း)

နယ်ချဲ့အရင်းရှင် ကိုယ်စားလှယ် လူမျိုးခြား သမိုင်းပညာရှင်များ ရေးသားထားခဲ့သော သမိုင်းဆိုင်ရာ စာအုပ်၊ စာတမ်းများ အထူးအထည်မပျက် တစ်ခဲနက် တည်ရှိနေဆဲဖြစ်ကြောင်း အထက်တွင် ရေးသားခဲ့ပြီးဖြစ်ပါ၏။ စိတ်စေတနာ မမှန်ကန်သော ယင်း လူမျိုးခြား သမိုင်းပညာရှင်များ သည် ဆင်သေကို ဆိတ်သားရေနှင့် ဖုံးသကဲ့သို့ သီပေါမင်းတရားကြီးအား တတိယအင်္ဂလိပ်-မြန်မာ စစ်ပွဲဖြစ်ရခြင်း၏ အဓိကတာဝန် အရှိဆုံးအဖြစ် သတ်မှတ်ကာ (sent him to exile) “ပြည်နှင့်ဒဏ် ခတ်လိုက်သည် ” ဟူသော အသုံးအနှုန်းကို မြန်မြန်ရှက်ရှက်သုံးနှုန်းခဲ့ကြပါ၏။ ယင်း အသုံးအနှုန်းကို လူမျိုးခြား သမိုင်းပညာရှင်များ သာမက မြန်မာသမိုင်း ပညာရှင်များကပါ လက်ခံရေးသားသည် ကို တွေ့မြင်ဖတ်ရှုလိုက်ရသောအခါ စိတ်မကောင်း ဖြစ်မိသော်လည်း လောကတွင် “မီးများ မီးနိုင်၊ ရေများ ရေနိုင်”ဟူသော သဘောတရားအတိုင်းပါပဲဟု စိတ်ဖြေလိုက်ရပါသည် ။ စာရှုသူများ အနေဖြင့် ကန့်မြို့ စစ်ကဲမင်းထင် ရာဇာ အရေးအသားနှင့် “ပြည်နှင့်ဒဏ် ခတ်လိုက်သည် ”ဟူသော အသုံးအနှုန်းသည် အကြောင်းအချက် တူသော်လည်း အနက်အဓိပ္ပာယ်အရာ၌ အသိမ်အမွေ့ အခွံအထည် ကွာခြားမှုရှိကြောင်း နားလည်နိုင်ပါ ၏။

စာရေးဆရာ မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)သည် အင်္ဂလိပ်စာ တတ်ကျွမ်းမှုကို အဓိကထား၍ သင်ကြားသော ရန်ကုန်မြို့ အင်္ဂလိပ် မက်သဒစ်ကျောင်းထွက်ဖြစ်သောကြောင့် မြန်မာစာ အရေးအသားတွင် အားနည်းပါ၏။ သို့သော် “ကုန်းဘောင်ရှင်းတမ်း” ဆောင်းပါးများ ရေးသားရာ၌

အသုံးအနှုန်း မှန်ကန်စေရန် ကြိုးစားထားကြောင်း သိရသဖြင့်
ဝမ်းမြောက်မိပါသည်။ စာရေးသူ အထက်တွင် ရှင်းလင်းထားသကဲ့သို့
လူမှန်၊ နေရာမှန်၊ စေတနာမှန်၊ အမြင်မှန်၊ အချက်အလက်မှန်၊ အသုံးအ
နှုန်းမှန် ဟုတ် မဟုတ်ကို စာရှုသူတို့ ၏ အသိဉာဏ် မှတ်ကျောက်တင်
လျက် ချင့်ချိန်ဝေဖန်ကြရန်သာ ဖြစ်ပါ၏။

နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် မြန်မာ့သမိုင်းကို စေတနာမှန်၊ အမြင်မှန်၊ အချက်
အလက်မှန်၊ အသုံးအနှုန်း မှန်မှန် ရေးသားပြုစုကြမည့် မျိုးဆက်သစ်
သမိုင်းပညာရှင် အများ အပြား ပေါ်ထွက်ပါစေဟု လှိုက်လှိုက်လဲ့လဲ့ ဆု
တောင်းပတ္တနာ ပြုပါသတည်း။

ဦးစိန်မောင်ဦး

စာရေးသူ၏ အမှာ

စာရေးသူ ရန်ကုန်ရောက်သည့်အခါတိုင်း ဆရာမြသန်းတင့် အိမ်ကို အမြဲရောက်လေ့ရှိသည်။ ။

ဆရာသည် ၁၉၈၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလမှ စ၍ “တောင်သမန် ရွှေအင်းက လေညင်းဆော်တော့” ဆိုသည့် ဆောင်းပါးကို ရှုမဝမဂ္ဂဇင်းတွင် စတင် ရေးခဲ့သည်။ ။ ၁၉၉၂ ခုနှစ် ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း ခေတ္တရပ်ဆိုင်း လိုက်သည့် အခါမှ စ၍ ထိုဆောင်းပါးရှည်ကြီးကို ရနံ့သစ်မဂ္ဂဇင်းတွင် ဆက်လက် ရေးသားခဲ့ရာ ကွယ်လွန်သည့်တိုင် မပြီးခဲ့ပါ။ ဆရာက မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးလက်ထက် မန္တလေးမြို့တည်သည် မှ ၊ သီပေါမင်းတရား ပါတော်မူသည့်ခေတ် အလယ်၊ ယနေ့ မန္တလေးခေတ်အဆုံး မန္တလေး ရုပ်ပုံကားချပ်ကြီးတစ်ခုလုံးကို ရေးချင်သည် ဟု ဆိုပါသည်။ ။ ၁၉၈၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ လဆန်းတွင် ဆရာနှင့် နောက်ဆုံးတွေ့ခဲ့စဉ်က နန်းမတော် စုဘုရားလတ် နတ်ရွာစံသည့်အခန်းတွင် အဆုံးသတ်လိုက်တော့မည်ဟု ပြောပြခဲ့ပါသည်။ ။ ဆရာသည် သမိုင်းဆရာတစ်ဦး မဟုတ်ပါ။ စာရေးဆရာတစ်ဦးသာ ဖြစ်ပါသည်။ ။ သမိုင်းဆရာသည် ခံစားချက်ကို အသားမပေးဘဲ အချက်အလက်ကို အသားပေးပါသည်။ ။ ဆရာကမူ အချက်အလက်ကို အသားမပေးဘဲ ခံစားချက်ဖြင့် ရေးပါသည်။ ။ ဆရာသည် ဆောင်းပါးအတွက် အထောက်အထားများကို ရှာဖွေရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံခြားသား မှတ်တမ်းဆရာတို့ ၏ ကျမ်းများကို အဓိကအားကိုးခဲ့ပါ သည် ။ နိုင်ငံခြားသား မှတ်တမ်းဆရာတို့ ၏ ကျမ်းများမှ

အချို့အခေါ်အဝေါ် အမည်များ သည် မြန်မာများ ထံမှ တစ်ဆင့် ကြားစဉ်က အကြားမှား၍ ပင်လား၊ နိုင်ငံခြားသား အသံထွက်ဖြင့် မှား၍ ပင်လား မသိပါ။ စာအုပ်များ ထဲမှ လွဲမှားသည့်အတိုင်း ဆရာက ဘာသာပြန်ရေးလိုက်မိသည် ။ ထိုအခါ ဆရာထံသို့ အမှား များ ထောက်ပြီး ဝေဖန်စာများ ရေးကြတော့သည် ။

ဆရာထံသို့သွားသည် မှာ စာရေးသူ နှစ်ပေါင်း ၃၀ ကျော် သုတေသနပြုရေးနေသည့် “ကုန်းဘောင်အလွန်”အတွက် ဆရာနှင့် ညှိနှိုင်းရန် ဖြစ်ပါသည် ။ ဆရာကလည်း သူ၏ “တောင်သမန် ရွှေအင်းက လေညင်းဆော်တော့” ဆောင်းပါးရှည်ကြီးကို လုံးချင်းထုတ်ဖို့ အကြံအစည်ရှိသဖြင့် စာရေးသူထံ ရှိသည့် သမိုင်းဝင် ပုဂ္ဂိုလ်များ ၏ ဓာတ်ပုံအချို့ကိုလည်း သူစာအုပ်တွင် သုံးယူလိုသည် ။ ဝေဖန်သူများ ထောက်ပြသည့် အမှားများကိုလည်း စာရေးသူကို ပြသ မေးမြန်းသည် ။ ဥပမာ လဲချားမင်းသားကို နိုင်ငံခြားသား မှတ်တမ်းဆရာတို့ ရေးခဲ့သည့် အသံထွက်အတိုင်း လေခမင်းသားဟု ရေးခဲ့ခြင်းမျိုး၊ စောရန်ပိုင်၊ စောရန်နိုင် မင်းသားများကို ချောင်းခွမင်းသားများ ဟု ရေးခဲ့ခြင်းမျိုး ဖြစ်သည် ။

၁၉၇၇ ခုနှစ် ဇွန်လလောက် ဆရာ့ဆီရောက်သောအခါ တောင်သမန်လယ်စားနှင့် ဒိုင်းခင်ခင်တို့ အကြောင်းကို စာအုပ်တစ်အုပ် ရေးထုတ်ထားသည် နှင့် ပတ်သက်ပြီး ဆရာက တော်တော်မကျေမနပ် ဖြစ်နေပါသည် ။

‘ဒဂုန်ခင်ခင်လေးရဲ့ “စာဆိုတော်” ဝတ္ထုကြီးတစ်အုပ်လုံးကို ချုံပြီး ခေတ်အရေးအသားနှင့် ပြန်ရေးထားတာပဲ၊ ကိုးကားချက် စာအုပ်စာရင်းကို ကြည့်တော့ တစ်ဝက်လောက်က ရေးတဲ့ စာအုပ်နဲ့ ဘာမှ မဆိုင်တဲ့ စာအုပ်တွေဖြစ်နေတယ်၊ သက်သက် လူအထင်ကြီး

အောင် ရေးပြထားတာ။ ပိုဆိုးတာက ဒဂုန်ခင်ခင်လေးရဲ့ “စာဆိုတော်” စာအုပ် အမည်ကိုတော့ ကိုးကားချက်မှာ လုံးဝဖော်ပြမထားဘူးဗျ။ “စာဆိုတော်”ဝတ္ထုကို မဖတ်ဖူးတဲ့ ခုခေတ် မျိုးဆက်တွေကတော့ ဒီစာအုပ်ကို အဟုတ်မှတ်နေမှာ ပေါ့’

‘မတ်လ မိုးဂျာနယ်မှာ “ဂီတစာဆို တောင်သမန်လယ်စား”ခေါင်းစဉ်နဲ့ ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ် ကျွန်တော် ဖတ်လိုက်ရတယ်။ အဲဒီမှာ လည်း မှားပြီးရေးထားတယ်။ အမှန်တော့ လယ်စားမင်းနှင့် ဒိုင်း ခင်ခင်တို့ ဟာ သားအဖအရွယ်ပါ။ ဒဂုန်ခင်ခင်လေးက ဇာတ်နာအောင် ဖန်တီးရေးလိုက်တော့ တစ်မျိုး ဖြစ်သွားတာပေါ့လေ’ ဟု ပြောပြီး၊ စာရေးသူက တောင်သမန် လယ်စားမင်း အကြောင်းတွေကို ပြောပြ တဲ့ အခါမှာ ဆရာက-

‘ဒီအကြောင်းတွေကို ခင်ဗျား ပြောပြမှ ပဲ ကျွန်တော် သိရတယ်။ ကျွန်တော်က “စာဆိုတော်”ထဲကအတိုင်း အမှန်ထင်နေတာ။ ခင်ဗျားလည်း စာရေးတတ်တာပဲ၊ ဒီအကြောင်းတွေကို “တောင်သမန် ရှင်းတမ်း”အမည်နဲ့ ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ် ကျွန်တော့်ကို ရေးပေးစမ်းဗျာ’

ဟု ပြောပါသည် ။ ထားဝယ် မပြန်ခင် ဆရာနှင့် နှစ်ကြိမ် ထပ်တွေ့တော့လည်း ရေးပေးရန် အတန်တန် မှာ ပါသည် ။ ထားဝယ်ရောက်သည့်အခါ “တောင်သမန်ရှင်းတမ်း”ကို ရေးရင်းနှင့် နိုင်ငံခြားသား သမိုင်းဆရာများ လိုသလို ရေးသားထား၍ ပုံပျက်ပန်းပျက်ဖြစ်နေသော ကုန်းဘောင်ခေတ် သမိုင်းဆိုင်ရာ နန်းတွင်းအဖြစ်အပျက်များ နှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာစာရေးဆရာများကပါ တလွဲတချော် ရေးသားချက်များကို တညီမတ်ပေးလိုစိတ်ဖြင့် “စမ္မာယနဂိုရ်ရှင်းတမ်း”နှင့် “မြောက်နန်းတော်မိဖုရား ရှင်းတမ်း” တို့ ကို တစ်ပါတည်းရေးပြီး ဆရာထံ ပို့လိုက်ပါသည် ။ ဆရာကလည်း ‘ရှင်းတမ်းတွေအနေနဲ့ ဆက်ရေးပါဦး’ဟု တိုက်တွန်းပြီး

ရနံ့သစ်မဂ္ဂဇင်းသို့ ပို့ပေးသဖြင့် ရနံ့သစ်တွင် ပင်တိုင်ဆောင်းပါးရှင် အမှတ်မထင် ဖြစ်လာသည် ။ ၁၉၉၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ဆရာကွယ်လွန်ပြီးနောက်မှ အယ်ဒီတာ ချစ်ဝင်းမောင်နှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်သွယ်မိပြီး ဤ ရှင်းတမ်းဆောင်းပါးများကို ဆက်လက် ရေးဖြစ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည် ။

စာရေးသူ၏ ရှင်းတမ်းပါ အကြောင်းအရာများ သည် ကုန်းဘောင် ခေတ်အကြောင်း သိမီသူများ ၊ မြန်မာမင်း အနွယ်တော်များ နှင့် မင်းနံ့စိုင်းနံ့မကင်းသူများ ပြောပြသော သမိုင်းစာအုပ်များ တွင် မပါသေးသည့် ပါးစပ်ရာဇဝင်များ နှင့် ကိုယ်ပိုင်မှတ်တမ်းများကိုသာ အသားပေး ရေးသားထားခြင်းဖြစ်ပါသည် ။ မြန်မာနှင့် နိုင်ငံခြားသား သမိုင်းဆရာတို့ ၏ ကျမ်းများကိုလည်း ဖတ်ရ ကိုးကားရပါသည် ။ စာကြည့်တိုက်မှ ကျမ်းစာအုပ်များကိုသာ အဓိက အမှီသဟဲမပြုဘဲ သက်ဆိုင်ရာ အနွယ်တော်များ နှင့် တွေ့ဆုံ၍ လည်းကောင်း၊ သမိုင်းဝင်နေရာများကို ကွင်းဆင်း၍ လည်းကောင်း အချက်အလက် ရှာခဲ့ရပါသည် ။ “ကုန်းဘောင်အလွန်” စာအုပ်မထွက်မီ စာမြည်းဟု လည်း ဆိုနိုင်ပါသည် ။ ဤဆောင်းပါးများကို ရေးနေ သည့် နှစ်နှစ်တာ အချိန်အတွင်း စာဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဖုန်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်တိုင်လာတွေ့၍ လည်းကောင်း အားပေးချီးကျူး ဆက်လက်ရေးသားရန် တိုက်တွန်းကြပါသည် ။ စာအုပ်တိုက် နှစ်တိုက်မှ ဆောင်းပါးများ စုပေါင်းထုတ်ဝေလိုကြောင်းလည်း ကမ်းလှမ်းလာပါသည် ။ ၁၉၉၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ရနံ့သစ်မဂ္ဂဇင်းတိုက်သို့ ရောက်သောအခါ အယ်ဒီတာ ဆရာချစ်ဝင်းမောင်နှင့် ဆရာ အောင်ဝေးတို့ က ဆောင်းပါးများ စုပေါင်းထုတ်ဝေရန် စီစဉ်ပေးမည်ဟု ပြောလာသည် ။ စာရေးသူအနေနှင့် ဤဆောင်းပါးများ သည် စာအုပ်အဖြစ်တော့ ရှိသင့်သည် ၊ သို့သော် စာ

အုပ်စီးပွားရေးဈေးကွက်တွင် ဝင်ချင်မှ ဝင်မည်၊ စာအုပ်တိုက်အတွက် “ကျန်”မည့်စာအုပ်တော့ ဖြစ်နိုင်သည် ဟု ပြောရသည်။ “ကျန်”ဆိုသည်မှာ စာအုပ်များ မရောင်းရ၍ စုပုံကျန်နေခြင်းမျိုး မဟုတ်။ ရှားပါး စာပေဆောင်းပါး သမိုင်းသုတေသနများ သာလျှင် ဖြစ်သည့်အတွက် စာအုပ်တိုက်အနေဖြင့် ဂုဏ်သိက္ခာ သမိုင်းတင်ကျန်ရစ်မည့်စာအုပ်တော့ ဖြစ်နိုင်ကြောင်း ပြောရသည်။ အများအားဖြင့် ထုတ်ဝေသူများက အကျိုးအမြတ် မရရှိနိုင်သည့် စာပေမျိုးကို ထုတ်ဝေလိုခြင်းမရှိသည် မှာ ဓမ္မတာပင် ဖြစ်သည်။ လက်တွန့်ကြသည်။ ဆရာချစ်ဝင်းမောင်နှင့် ဆရာအောင်ဝေးတို့ ၏ ဆန္ဒကို ချက်ချင်းပင် လိုက်လျောလိုက်သည်။ စာရေးသူကဲ့သို့ ကလောင်သစ်တစ်ဦးကို ပင်တိုင်ဆောင်းပါးရှင်အဖြစ် စင်တင်ပေးခဲ့သည် မှာ လည်း သူတို့ ပင် မဟုတ်ပါလား။ မဂ္ဂဇင်းတစ်အုပ်တွင် ပင်တိုင်အခန်းပေးရသည့် အယ်ဒီတာ၏ အခက်အခဲကို စာရေးသူ ကောင်းစွာ သဘောပေါက်ပါ သည်။

သို့ဖြစ်၍ ဤသမိုင်းသုတေသန ဆောင်းပါးများကို စာအုပ်တစ်အုပ်အဖြစ် စီစဉ်ပေးသော ဆရာ ချစ်ဝင်းမောင်နှင့် ဆရာအောင်ဝေးတို့ ၏ စွန့်စားကြိုးပမ်းမှုတစ်ရပ်ကို များစွာ ကျေးဇူးတင် ဝမ်းမြောက် ဂုဏ်ယူမိပါသည်။ ဤကဲ့သို့ စာအုပ်တစ်အုပ်အနေဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် စတင်မျိုးစေ့ချခဲ့သူ ဆရာ မြသန်းတင့်၊ တိုက်တွန်းကူညီခဲ့ကြသည့် တော်ဘုရားကလေး (အောင်ဇေ)၊ ဦးစိန်မောင်ဦး [ရှေးဟောင်း သုတေသနဦးစီးဌာန၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး(ငြိမ်း)]၊ ကိုပညာ (အမရပူရ)၊ ဦးလှ(ကျွန်းရွှေမြိုင်)၊ မောင်ဝမ်ဆန်း(သံဖြူဇရပ်)နှင့် ကျော်သန်းမြင့်(ဗန်းမော်)တို့ကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ကြောင်း မှတ်တမ်းတင် ဖော်ပြ လိုပါသည်။

စာအုပ်အဖြစ် ထွက်ပေါ်လာသည့်အခါ ဆရာမြသန်းတင့်၊ ဦးလှ(ကျွန်းရွှေမြိုင်)နှင့် မောင်ဝမ် ဆန်း(သံဖြူဇရပ်)တို့ မှာ

ကွယ်လွန်သွားကြပြီဖြစ်၍ စာအုပ်ကို မမြင်လိုက်ကြရသည့်အတွက်မူ များစွာ သတိရဝမ်းနည်းမိပါသည်။ ။

စာရေးသူ၏ ရှင်းတမ်းဆောင်းပါးများ ပါ
အသုံးနှုန်းရေးသားချက်များမှာ ရွှေ့နန်းသုံး ဝေါဟာရများ နှင့်အညီလည်းကောင်း၊ မဟာနွယ်များ အချင်းချင်း သုံးနှုန်းခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုမှုများ နှင့်အညီ လည်းကောင်း ကြိုးစားရေးသားထားပါသဖြင့် ယနေ့မျိုးဆက်သစ် စာဖတ်ပရိသတ်အတွက် တစ်မျိုးတစ်မည် ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ။ ရှင်းတမ်းဆိုသည့်အတိုင်း အခေါ်အဝေါ် အသုံးအနှုန်း အမှားများကို မှန်နိုင်သမျှမှန်အောင် ရှင်းလင်းရေးသားရခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ ။

ရှင်းတမ်းဆောင်းပါး အကြောင်းအရာများ သည် ခေတ်အားဖြင့် လက်ထက်တော်ကြီး(မင်းတုန်း မင်းတရားခေတ်)နှင့် လက်ထက်တော်ကလေး (သီပေါမင်းတရားခေတ်)ဟု ဆိုအပ်သော ရတနာပုံခေတ်မှ အကြောင်းအရာများ ဖြစ်ပေရာ “ရတနာပုံရှင်းတမ်းများ”ဟု စာအုပ်အမည်ပေးရမလို ဖြစ်နေသည်။ ။ သို့သော် ရှင်းတမ်းဆောင်းပါးပါ ဇာတ်ကောင်များ သည် ကုန်းဘောင်ခေတ် တစ်ခေတ်လုံးမှ ဖြစ်ပေရာ ဆရာအောင်ဝေးက ‘ဆရာ နောက်ရေးမှာ က “ကုန်းဘောင်အလွန်” ဆိုတော့ ဒီစာအုပ်က “ကုန်းဘောင် ရှင်းတမ်း”ပေါ့ ဆရာရယ်’ဟု ပြောသည့်အတိုင်း ဤအမည်ဖြင့်ပင် လုံးချင်းစာအုပ်အဖြစ် ထုတ်ဝေရန် သဘောတူလိုက်ပါသည်။ ။ သို့သော် အကြောင်းကြောင်းကြောင့် စာအုပ်မထုတ်နိုင်ခဲ့ပါ။ ။ ဦးစိုးညွန့် (ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်)မှ ဤစာအုပ်ကို ထုတ်ဝေလိုကြောင်း ကမ်းလှမ်းလာ၍ ဆရာချစ်ဝင်းမောင်ကလည်း သဘောတူသဖြင့် ဦးစိုးညွန့်နှင့်မှ စာအုပ် ထုတ်ဝေနိုင်ပေတော့သည်။ ။

မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)

အခန်း(၁)
တောင်သမန် ရှင်းတမ်း

မနှစ်၊ ဩဂုတ်လက မန္တလေးရောက်တော့ သွားနေကျ တောင်သမန်
ဘက်ကို ရောက်သွားကြတယ်။ တောင်သမန်ရဲ့ အရှေ့ဘက် မယ်ဘယ
က် တံတားနားမှာ တွေ့ရတဲ့ မြေခံမြင့်မြင့်တစ်ခုကို လိုက်ပို့ သူက-

‘တောင်သမန်လယ်စား မောင်ဖေငယ် ဘုရားတည်ဖို့ အုတ်မြစ်ချခဲ့
တာ၊ အခုတော့ မြေကုန်းဖြစ် သွားတယ်။ မင်းပြစ် မင်းဒဏ်သင့်လို့ ဘု
ရားတည်မသွားရဘူး’

လို့ ပြောပြတယ်။ ပဒေသရာဇ်ခေတ်ရဲ့ နန်းတွင်းအရှုပ်အထွေး ကြား
ထဲမှာ နစ်မွန်းဇာတ်သိမ်း သွားရတဲ့ လယ်စားမင်းအကြောင်းကို ပြန်
တွေးမိတယ်။ လယ်စားမင်းရဲ့ အဆက်အနွယ်တွေ ရှိဦးမှာ ပဲလို့

တွေးမိပြီး မန္တလေးရောက်တော့ စုံစမ်းကြည့်တဲ့ အခါမှာ မြစ်အဆင့် လောက်အထိ ရှိကြသေးတာ သိရပါတယ်။

မတ်လ မိုးဂျာနယ်မှာ “ဂီတစာဆို တောင်သမန်လယ်စား” ခေါင်းစဉ် နဲ့ ဆောင်းပါးတစ်စောင် ဖတ်ရပြန်တယ်။ ဒီဆောင်းပါးမှာ “သူ၏ ဇနီး တင်တင်မှာ ရွှေဘိုမင်း၏ နန်းကျမိဖုရားဖြစ်သူ ဟင်္ဂမော် မြို့စား၏ သမီးဖြစ်သည်”လို့ ရေးထားတာ တွေ့ရတော့ တောင်သမန်လယ်စားမင်း ရဲ့ အဖြစ်မှန်၊ အကြောင်းမှန်တွေကို ရှင်းပြချင်တယ်။

လယ်စားမင်းရဲ့ ပထမဇနီးဟာ ရွှေဘိုမင်းရဲ့ မိဖုရားဟောင်း ဟင်္ဂမော်မြို့စားကိုယ်တိုင်ဖြစ်တယ်။ ဟင်္ဂမော်မြို့စားရဲ့ သမီး မဟုတ်ပါဘူး။ ဟင်္ဂမော်မြို့စားဟာ မိဖုရား မဖြစ်ခင်ကလည်း မင်းသမီး ဖြစ်လို့ “ထိပ်တင်”တပ်ခေါ်ရတယ်။ လယ်စားမင်းက “တင်တင်”လို့ ခေါ်တယ်။ လယ်စားမင်းသောက်ဖို့ ဆေးလိပ်မပို့တာကြောင့် ရပ်ဝေးကနေပြီး ဒေါမန သာစိတ်နဲ့ ဇနီးဆီ ရေးတဲ့ စာမှာ -

“နှိပ်စက်ကြီး နှိပ်စက်လေတယ်

စိတ်ပျက်ဖွေ အတိ

မိတ်ဖက်တွေ ကုဋေရှိရော့ထင့်

ဆွေတမိ တင့်ပုံ”လို့ ဒါကြောင့် ရေးထားတာ။

ဒဂုန်ခင်ခင်လေးရဲ့ “စာဆိုတော်”ဝတ္ထုထဲမှာ

“ချစ်ရသူ ခင်ခင်ငဲ့

ဘဝင်မြင့် သက်ညှာ

ဆင်မသင့် ခက်ပါလျှင်

သက်သာရာ မရ” ဆိုလျှင် တောင်သမန်လယ်စားရဲ့ နောက်ဆုံးရေး တဲ့ တေးထပ်ကို ဖတ်ရဖူးတယ်။ သိပ္ပံမောင်ဝရဲ့ သူနဲ့ အဝေးရောက်မင်း တို့ တွေ့ဆုံခန်းမှာ အဲဒီတေးထပ်ကိုပဲ “ချစ်ရသူခင်ခင်ငဲ့” အစား “ချစ်ရ သူ တင်တင့်ကြောင့်”လို့ ရေးထားတော့၊ ဒဂုန်ခင်ခင်လေးကို စာရေးသူ က-

‘အန်တီခင်၊ ခင်ခင်ငဲ့နဲ့ တင်တင့်ကြောင့်လို့ ကွဲနေတာ ဘယ်ဟာမှန် လဲ’လို့ မေးတဲ့ အခါမှာ -

‘အဝေးရောက်မင်းဟာ မှန်တယ်၊ သူ့မိန်းမကို တင်တင့်လို့ သူကခေါ် လို့ တင်တင့်ကြောင့်လို့ ရေးတာ။ အန်တီခင်က ဒိုင်းခင်ခင်ကို ရည်စူးပြီး ရေးသလို ပုံသွင်းလိုက်တော့ ခင်ခင်ငဲ့လို့ ပြင်လိုက်တယ်’လို့ ပြောပြခဲ့ဖူး ပါတယ်။

လယ်စားမင်းကို မိလိုက်တဲ့ သူတွေက ‘အင်မတန် လှတဲ့ လူ၊ မင်းတု န်းမင်းတရားကြီးနဲ့ လည်း ညီအစ်ကိုတော်တယ်။ သူ့မိန်းမ ရွှေဘိုမင်းရဲ့ မိဖုရားဟောင်း ဟင်္ဂမော်မြို့စားဟာလည်း မိန်းမချော မိန်းမလှပဲ၊ သူ့ထ က် အသက်ကြီးတယ်၊ နှစ်ယောက်လုံး အမျိုးတော်ကြတယ်၊ ဘိုးတော် ဘုရားက ဆင်းသက်လာတဲ့ မင်းမျိုးမင်းနွယ်တွေပါ’လို့ ပြောကြတယ်။

တောင်သမန်လယ်စားရဲ့ ဆွေစဉ်မျိုးဆက်ကိုကြည့်ရင် တလုပ်မြို့ဇာ တိ၊ သီရိကျော်သူသမီး ကချေသည် ရှင်မင်းလှကို ဘိုးတော်ဘုရား(ဗဒုံမ င်း)က ကောက်ယူလို့ မတ္တရာမြို့စား မိဖုရားလို့ တွင် တယ်။ သုံးဆယ်မြို့ ကိုလည်း စားရတယ်။ အဲဒီ မတ္တရာမြို့စား မိဖုရား သီရိရတနာမဟေက ရွှေကူမင်းသား မင်းရဲကျော်စွာကို ၁၁၆၂ ခု ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁၃ ရ က်နေ့မှာ ဖွားမြင်တယ်။ ငယ်မည်က မောင်ခိုင်လို့ ခေါ်တယ်။ ရွှေကူမင်း သားက ခမည်းတော်ရဲ့ ကိုယ်လုပ်တော် အန္တသီရိ(ဇောင်းကလောနေ c

ခွေးသမီး ငယ်မည်ရှင်မင်းသူ)က မွေးတဲ့ သမီးတော် မန်ကျည်းတုံရွာ
စား သီရိမုတ္တာ(ရှင်စု)နဲ့ စုံမက်လို့ သမီးတော်တစ်ပါး မွေးတယ်။ အဲဒီသ
မီးတော်ဟာ တောင်သမန်လယ်စားရဲ့ မယ်တော်ဖြစ်ပါတယ်။

ဟင်္ဂမော် မိဖုရားဘက်က ဆွေစဉ်မျိုးဆက်ကို ကြည့်ပြန်ရင်လည်း
ဘိုးတော်ဘုရား(ဗဒုံမင်း)ရဲ့ မင်္ဂလာအိမ်တော်ပါ မယ်လွန်းပု(ဟံသာဝတီ
ရောက်မင်းလက်ထက် လုံးပေါ် မြင်းစာရေး မောင်စံထွန်း သမီး)ဟာ အ
လယ်နန်းမိဖုရား ဖြစ်လာတယ်။ အဲဒီမိဖုရား သီရိမဟာနန္ဒာဘိ ရတနာ
ဒေဝီမှာ ဟင်္သာတ မင်းသမီးနဲ့ ပုသိမ်မင်းသားတို့ နှစ်ပါး ထွန်းကားတ
ယ်။ ပုသိမ်မင်းသားဟာ ၁၁၄၀ ခုမှာ ဖွားတယ်။ သုဓမ္မရာဇာ
အမည်ခံပြီး သမ္ဗုဒ္ဓတုံးမြို့ကိုလည်း စားရတယ်။ ၁၂၀၁ ခု ကဆုန်လပြ
ည့်ကျော် ၆ ရက်နေ့ အမရပူရမှာ ကံကုန်တယ်။ ဒီပုသိမ်မင်းသားက
ယောမင်းသမီး သီရိမင်္ဂလာဒေဝီနဲ့ စုံဖက်တယ်။ ယောမင်းသမီးဆိုတာ
က ဘိုးတော်ဘုရားနဲ့ မင်္ဂလာအိမ်တော်ပါ(မယ်အောင်) တောင်ဆောင်
တော်မိဖုရား၊ ဒလမြို့စား သီရိမဟာ မင်္ဂလာဒေဝီရဲ့ သမီးတော်ဖြစ်တ
ယ်။ နောင်တော် ပုဂံမင်းသားနဲ့ မောင်တော် သန်လျင်မင်းသား၊ ကနော
င်မင်းသားတို့ ရှိတယ်။

ပုသိမ်မင်းသားနဲ့ ယောမင်းသမီးတို့ စုံမက်တော့ ဟိုင်းကြီးမင်းသား
နဲ့ စိုင်းပြင်မင်းသား၊ မြန်အောင်မင်းသမီးတို့ မွေးတယ်။ စိုင်းပြင်မင်းသား
ရဲ့ သမီးတော်ဟာ ဟင်္ဂမော်မိဖုရား ဖြစ်လာတယ်။ ဒီတော့ တောင်သမန်
လယ်စား၊ ဟင်္ဂမော်မိဖုရားနဲ့ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးတို့ ဟာ မောင်နှမ
နှစ်ဝမ်းကွဲ တော်စပ်တာပေါ့။

လယ်စားမင်းရဲ့ မွေးသက္ကရာဇ်ကို ဗိုလ်မှူးဘသောင်း(မောင်သုတ)
က ၁၂၀၀ ပြည့်နှစ် အလွန် လောက်တွင် ဖွားမြင်ခဲ့ဟန်ရှိတယ်လို့
ခန့်မှန်းထားပါတယ်။ သက္ကရာဇ် ၁၂၀၀ ပြည့်လောက်မှာ ဖွားမြင်မှာ ပါ။
ဟင်္ဂမော်မိဖုရားက သူ့ထက် ၁၇ နှစ်ကြီးတယ်ဆိုတယ်။ ရွှေဘိုမင်းသား
ဟာ ၁၂၀၈ ခုမှာ နတ်ရွာစံတော့ ဟင်္ဂမော်မိဖုရားဟာ (၂၅)နှစ်လို့ ဆိုပါ
တယ်။ ဒီတော့ ဟင်္ဂမော်မိဖုရားဟာ ၁၁၈၃ မှာ ဖွားမြင်ရမယ်။ ဒီလိုဆိုရ
င် (၁၇)နှစ်ငယ်တဲ့ လယ်စားမင်းဟာ ၁၂၀၀ ပြည့်ဖွားပဲ ဖြစ်ရမယ်။ လ
ယ်စားမင်းနဲ့ ဟင်္ဂမော်မိဖုရားကို မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးက ပေးစား

တာလို့ လည်း ပြောကြတယ်။ ဒါလည်း ဖြစ်နိုင်တာပါပဲ။ မင်းတုန်းမင်း တရားကြီးက ဒီလိုပဲ ပေးစားတတ်တယ်။ ပခန်းမင်းကြီးကိုလည်း ရွှေဘို မင်းရဲ့ မိဖုရားဟောင်း သန်လျင်မြို့စား မိဖုရားနဲ့ လက်ဆက်ပေးခဲ့တယ် ။ ကင်းဝန်မင်းကြီးဖြစ်လာမယ့် မောင်ကောင်းကိုလည်း တရားသူကြီး ဦးဘိုးကတော် မှဆိုးမ ဆင်ကြန်မယ်နဲ့ လက်ဆက်ပေးခဲ့တယ်။ ဆင်ကြ န်မယ် ဟာ ဦးကောင်းထက် အသက်တစ်ပြန်ကြီးတာ။ လက်ထက်တုန်း က ဆင်ကြန်မယ်ဟာ (၅၉)နှစ်၊ ဦးကောင်းက (၃၀)ပဲရှိသေးတယ်။

သီပေါမင်းဟာ ၁၂၂၀ ခုဖွားဖြစ်လို့ တောင်သမန်လယ်စား မောင်ဖေ ငယ်အောက် အသက် (၂၀) ငယ်တယ်။ ရနောင်မောင်မောင်တုတ်က ၁၂ ၀၇ ခုဖွားဖြစ်လို့ မောင်ဖေငယ်အောက် (၇)နှစ်ငယ်ပြီး သီပေါ မင်းထက် (၁၄)နှစ်ကြီးတယ်။ မောင်ဖေငယ်ဟာ သီပေါမင်းနဲ့ ဆရာမှတ်ကြီးရဲ့ သံ တဲကျောင်းမှာ ကျောင်းအတူနေဖက်လို့ ဆိုကြတယ်။ သီပေါမင်းသားဘ ဝကတည်းက ရနောင်မောင်မောင်တုတ်နှင့် အတူ ခစားရင်း နန်းတက် မှ ဘွဲ့အမည်ပေး သူကောင်းပြုခံရတာ။ သူ့ဘွဲ့များက “မင်းကျော်ရာဇာန န္ဒ၊ ရွှေတိုက်စိုး၊ တောင်သမန်လယ်စား၊ ရေနံ့သာစား၊ စီးတော်မြင်းဝန်၊ လက်သုံးတော်ကြီးကိုင်း”တို့ ဖြစ်ပါတယ်။ တိုင်တားမင်းကြီးရဲ့ ရွှေနန်း လက်သုံးပုံ ပုရပိုက်မှုမှာ “မဟာမင်းလှမင်းထင်စည်သူ”ဘွဲ့ရရှိသေး ကြောင်းသိရတယ်။ လယ်စားမင်း အရာကျတဲ့ အခါမှာ “မဟာမင်းကျော် မင်းထင်စည်သူ”ဘွဲ့နဲ့ မောင်ကြွက်ကို စီးတော်မြင်းဝန် ခန့်လိုက်တာပါပဲ။

သီပေါမင်းနဲ့ ဒိုင်းခင်ခင်တို့ ကိစ္စဟာ အမှန်တော့ ရနောင်မောင်မော င်တုတ် ဖန်တီးတာပါ။ ဒီကိစ္စ ဖြစ်ကြတော့ ၁၂၄၄ ခုနှစ်မှာ သီပေါမင်း က(၂၄)နှစ်၊ ဒိုင်းခင်ခင်က (၁၆)နှစ်၊ လယ်စားမင်းက (၄၄)နှစ်၊ ဟင်္ဂမော် မိဖုရားနဲ့ အိမ်ထောင်ကျတာ ကလေးတောင် ရပြီးနေပြီ။ လယ်စားမင်းနဲ့

ဒိုင်းခင်ခင်တို့ က (၂၈) နှစ်တောင် အသက်ကွာကြတယ်။ အဖေနဲ့ သမီး လောက် ရှိတာ။ မောင်ဖေငယ်ဟာ ဒိုင်းအတွင်းဝန် ဦးဘိုး ကြီးလင်မ ယားနဲ့ ရင်းနှီးခင်မင်ပြီး ဒိုင်းအတွင်းဝန်အိမ်ကို ဝင်ထွက်သွားလာ ဆက် ဆံနေတယ်ဆိုတာ တော့ မှန်ပါတယ်။ သီပေါမင်းနဲ့ ဒိုင်းခင်ခင်အရေးမှ ဘုရင့်စာဆိုတော်အနေနဲ့ စာတွေ ရေးစပ်ပေးရ တယ်ဆိုတာလည်း မှန် တယ်။ ဒါပေမဲ့ “စာဆိုတော်” ဝတ္ထုထဲမှာ လို တစ်ဖက်သတ်ချစ်ပြီး ရည်ရွယ်ထားတယ်ဆိုတာမျိုးတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ စာဆိုတော်ဝတ္ထုထွက်ပြီး တော့ ကုန်းဘောင်ဆက်ရာဇဝင်ကို ရေးတဲ့ မင်းသားဦးမောင်မောင်တင် ရဲ့ သမီး ဒေါ်တင်တင်မေ(အိုင်စီအက်စ် ဦးချမ်းသာ၏ ဇနီး)က-

‘မမခင်ရယ် ရေးမှ ရေးတတ်ပလေတယ်၊ သားအဖ အရွယ်ကြီးကို’ လို့ ဒဂုန်ခင်ခင်လေးကို ပြော တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

မန္တလေးက တောင်သမန်လယ်စားရဲ့ မြေး ဒေါ်ခင်ထားက-

‘မဟုတ်တရုတ် လျှောက်ရေးတာ၊ သင်း ဘာသိလို့ လဲ’လို့ ကွယ်ရာ ကနေပြီး ရန်ကုန်စာတောင် ရေးပါသတဲ့ ။ စာရေးသူက ‘အန်တီခင် ဘာ မှ ပြန်မချေပဘူးလား’လို့ ပြောတော့-

‘ဘာပြန်ချေပစရာလိုလဲ၊ သူတို့ ပြောတာ မှန်တာပဲ၊ သူတို့ သဘောမ ပေါက်တာက သမိုင်းဖြစ်ရပ် ကို အခြေခံပြီး အန်တီခင်က ဝတ္ထုရေးတာ၊ သမိုင်းရေးတာ မဟုတ်ဘူး’ လို့ ဒဂုန်ခင်ခင်လေးက စာရေးသူကို ပြောပြ ခဲ့ဖူးပါတယ်။ အမှန်တော့ ဒဂုန်ခင်ခင်လေးဟာ ငယ်စဉ်ကတည်းက သူ ကြားသိနေရတဲ့ လက်ထက်တော်ကလေးက အဖြစ်အပျက်တွေအပေါ်မှာ စိတ်ကူးအတွေးနယ်ချဲ့ပြီး ပုံလောင်းစာပန်း ချို ရေးဖွဲ့ခဲ့တာပါ။ လယ်စားမင်းနဲ့ ဒိုင်းခင်ခင်တို့ ကို ဒီလိုအနေအထားမျိုးထားမှ ဇာတ်နာမယ်လေ။ သီပေါမင်းဟာ ဝင်းအ

တွင်းဝန် ဦးစံငြိမ်းသမီး ပင်းခင်ခင်ကိုလည်း စွဲလမ်းခဲ့ဖူးတယ်။ မိဘတွေက သိလျှင် သိချင်း ပြန်သိမ်းသွားပြီး မောင်မောင်ဖြူဆိုသူနဲ့ လက်ဆက်ပေးလိုက်တာ။ သီပေါမင်းနဲ့ ပင်းခင်ခင် အရေးကို ဒဂုန်ခင်ခင်လေးက ရေးဖို့ ရည်ရွယ်ခဲ့သေးတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒိုင်းခင်ခင်ကိစ္စလောက် ဇာတ်နာအောင် ရေးရမှာ ဖြစ်လို့ “ရတနာပုံနိဒါန်းနဲ့ နိဂုံး”ထဲမှာ ပဲ ထည့်ရေးလိုက်တော့မယ်၊ သီးခြားမရေးတော့ ပါဘူးလို့ ပြောပြခဲ့ဖူးပါတယ်။

ဝန်ထောက် ဦးလေးသယ် ဒိုင်းလန်

လယ်စားမင်းရဲ့ အဆက်အနွယ်များကို စုံစမ်းကြည့်တဲ့ အခါမှာ ဟင်္ဂီမော်မိဖုရားဟာ ပထမ အိမ်ထောင် ရွှေဘိုမင်းရဲ့ သားတော်၊ သမီးတော်

မထွန်းကားပေမဲ့ ဒုတိယအိမ်ထောင် လယ်စားမင်းနဲ့ တော့ မောင်မောင်
ယောဆိုတဲ့ သားတစ်ယောက် ထွန်းကားပါတယ်။ မောင်မောင်ယောက
ဦးဖေမြင့်၊ ဦးဖေမောင်ဆိုတဲ့ သားနှစ်ယောက်နဲ့ ဒေါ်ခင်ထားဆိုတဲ့ သမီး
တစ်ယောက် မွေးတယ်။ ဦးဖေမြင့်မှာ သမီး ဒေါ်ခင်စိန်ဆိုတာ ရှိတယ်။
ဒေါ်ခင်စိန်ရဲ့ ခင်ပွန်း ဦးဘသွင်ဆိုတာက မလွန်ဈေး
ဆန်လှူအသင်းကြီး အတွင်းရေးမှူး လုပ်သွားခဲ့တဲ့ သူပါ။ သူတို့ သားသ
မီးများ အခုအထိ မန္တလေးမှာ ရှိကြပါသေးတယ်။ လယ်စားမင်းကို ၁၂၄
၃ ခု တပေါင်းလမှာ ဗန်းမော်ပို့ပြီး ကွပ်မျက်တယ် ဆိုပါတယ်။ ပါတော်မူ
ပြီးနောက် ၁၈၈၆ ခုနှစ်မှာ မင်းဆွစိုးမျိုးတို့ ဟာ ထောက်ပံ့ကြေး ရကြ
တယ်။ မရသေးသူများ ၁၈၈၈ ခုနှစ် (၁၂၅၀) မှာ ထောက်ပံ့ကြေး
ရကြပြန်သည် ။ သူတို့ အထဲမှာ မင်းတုန်းမင်းရဲ့ မိဖုရားငယ်များ ပါကြ
သလို ရွှေဘို မင်းရဲ့ မိဖုရားငယ်များ လည်း ပါကြတယ်။ ဟင်္ဂမော်မိဖု
ရားဟာ ရွှေဘိုမင်းရဲ့ အခြားမိဖုရားဟောင်းများ ဖြစ်တဲ့ ဒေါ်ပုံမိဖုရား၊
ကြည့်မြင်တိုင်မိဖုရား၊ နတ်မောက်မိဖုရားတို့ နဲ့ အတူ ထောက်ပံ့ကြေးရ
တယ်။ တတိယတန်းဝင်အဖြစ် ထောက်ပံ့ကြေး (၅၀/-)နှုန်းသာ ရပါတ
ယ်။

ဟင်္ဂမော်မိဖုရားဟာ အသက်အတော်ရှည်တယ်လို့ ဆိုရမယ်။ ၀က်မ
စွတ်မင်းကြီး မှတ်တမ်းအရ ၁၂၆၈ ခု တော်သလင်းလဆန်း ၃
ရက်နေ့မှာ ဟင်္ဂမော်မိဖုရားဟောင်းနဲ့ အစ်မ မိမိစောတို့ မင်းကြီးဆီ
လာပြီး မြေးဖြစ်သူ မောင်ဖေမြင့်အတွက် မြေတိုင်းကျောင်းနေရန် ထော
က်ခံစာ လာတောင်းဖူးတယ် ဆိုပါ တယ်။ ဒီတော့ ဟင်္ဂမော်မိဖုရားဟော
င်းဟာ ၁၂၆၉ ခုအထိ အသက်ရှင်လျက် ရှိသေးတယ်လို့ သိရတယ်။ ခါး
တော်ကုန်းနေပြီလို့ မြင်ဖူးသူတွေက ဆိုတယ်။ မိဖုရားဟောင်းရဲ့ အစ်မ
မိမိစောဆိုတာက တောင်ငူမင်းရဲ့ မြေး၊ ဖိနပ်တော်ခေါင်း မောင်မောင်ရွဲ့

ရဲ့ ဇနီးပါ။

လယ်စားမင်းမှာ ဟင်္ဂမော်မိဖုရားဟောင်းအပြင် အခြား ဇနီးနှစ်ယောက်လည်း ရှိသေးတယ်လို့ ဆိုတယ်။ လယ်စားမင်းအရာကျလို့ ဗန်းမော်မပို့ခင် ရွှေမြို့တော်မှာ အချုပ်ခံနေရတော့ အငယ်ဆုံးဇနီးက အချုပ်ထဲကို ထမင်းပို့ပါသတဲ့ ။ အဲဒီ ဇနီးနှစ်ယောက်အနက် တစ်ယောက်က ဒေါ်တင်ဦးဆိုတဲ့ သမီး တစ်ယောက်ကို မွေးပါတယ်။ ဒေါ်တင်ဦးရဲ့ အဆက်များ ဟာ မြက်ပါးရပ်မှာ အခုအထိ ရှိကြပါသေးတယ်။ မန္တလေးနဲ့ အခြားအရပ်ရပ်မှာ လယ်စားမင်းရဲ့ အဆက်အနွယ်များ ရှိကြဦးမှာ ပါ။ ချောင်းရိုးမြောင်းရိုးသာ တိမ်ကောတာ၊ လူမျိုးရိုးကတော့ မတိမ်ကောဘူး မဟုတ်လား။

[ဒဂုန်ခင်ခင်လေးနှင့် ဦးစိန်မောင်ဦး(ငြိမ်း) (ရှေးဟောင်းသုတေသန)တို့ ပြောပြချက်များ
အပေါ် ကိုးကားရေးသားပါသည်]

[ရနံ့သစ်၊ သြဂုတ် ၁၉၉၇]

★